Hayâl-i Iztırâb

Ahmet Râsim

EN ÇOK OKUNAN TÜRK VE ŞARK KLASİKLERİ

STAR
Star Gazetesi'nin Hediyesidir

@ Yayıncılık

LEYÂL-İ IZTIRÂB

Ahmet Râsim

AHMET RASİM HAKKINDA

Sair, yazar ve bestecidir. 1864 yılında, İstanbul'un Fatih semtinde yoksul bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Babası henüz kendisi doğmadan evi terk edip gitmiş olduğu için annesi tarafından büyütüldü. Mahalle mekteplerinde başlayan eğitimi Darüşşafaka'da devam etti. 1883 yılında bu okulu birincilikle bitirip Posta-Telgraf Nezareti'ne memur olarak girdi. Çok kısa süren memurluğu sırasında (1883-64) gazetelere yazılar da yazıyordu.

Darüşşafaka'da talebeliği esnasında saraya muhalif şair ve yazarlarımıza ve Fransız romantiklerine ilgi duyup yazmaya başladı. Yazıya şiirle başladı. Posta Telgraf Nezaretindeki vazifesinden ayrıldıktan sonra Ahmet Mithat Efendi'nin Tercüman-ı Hakikat Gazetesi'nde çalışmaya başladı. Güneş, Gülsen, Sebat, Say, Servet-i Fünun, Resimli Gazete, Musavver, Malumat gibi dergilere, İkdam, Sabah, Yenigün, Akşam, Tasvir-i Efkâr, Zaman, Vakit, Cumhuriyet gibi gazetelere yazdığı yazılar ona büyük bir şöhret kazandırdı. Ahmet Mithat çizgisini sürdüren Ahmet Rasim, "Okuyucuya Faydalı Olmak" görüşüyle pek çok alanda eser verdi: Hikâye, anı, tarih, fıkra, makale, eleştiri, monografi.

Ahmet Rasim'in ilk çalışmaları, ilmi konulardaki yaptığı çevirilerdir.

Fonograf, Elektrik-i Sakine, Teşekkül-i Cihan küçük kitapçıklar olarak basıldı. Edebiyatla ilgili çevirilerini ise;

1887 yılında Edebiyat-ı Garbiyeden Bir Nebze adıyla yayınladı. Öykü ve roman da yazdı. Çok ilgi gören bu çalışmalar, romantik sevgi ilişkilerini, aile dramlarını konu alıyordu. Meyl-i Dil (1892), Nâkâm (1899), Hamamcı Ülfet (1922) gibi romanlarında İstanbul hayatını etkileyici yanlarıyla anlattı. Ancak asıl tanınması gazete yazıları ile olmuştur. 1909-1927 yılları arasında on civarında kitapta topladığı bu yazılarıyla sevildi.

Ayrıca dört ciltlik Resimli, Haritalı Mufassal Osmanlı Tarihi (1910-1912) adlı bir çalışma yaptı. Şiir de yazan Ahmet Rasim'in bazı şiirleri çeşitli besteciler tarafından şarkı sözü olarak kullanılmıştır. Ayrıca kendisi de şarkı türünde besteler yapmıştır. Müziğe olan ilgisini Zekâi Dede Efendi'den öğrendiği temel bilgilerle pekiştirmiş, musiki konusunda daha sonra dergi ve gazetelere yazılar yazmış ve döneminin musiki ortamı ve eğilimleri konusunda müzik tarihi açısından önemli malumatlar vermiştir. Şarkılarının güfteleri de kendisine aittir ve 65 şarkısı vardır.

Basılı 140 civarında eseri olan Ahmet Rasim'in yaşadığı dönem çeşitli düşünceler, siyasi ve kültürel anlamda tartışma ve çekişmeler içindeydi. Ahmet Rasim bu akımlarla zaman zaman polemiklere girdiyse de hiçbir akımın içinde yer almamıştır. Kendisini bir bakıma en geniş okur kitlesinin kültür ve bilgisini artırmaya adamıştır.

Gözlem gücü, ayrıntıları yakalamadaki ustalığı ile İstanbul'un ve İstanbul halkının içtimai yapısını çok iyi yansıtmış ve 19'uncu asır sonu ile 20'nci asır başına ait sosyolojik yapıyı gelecek kuşaklara tutarlı bir biçimde aktarmıştır. Yalın, duru, yer yer mizahi bir dille kaleme aldığı yazılarındaki keyifli tarz onu, döneminin en çok okunan yazarı yaparken, bugün de okunmasını sağlamaktadır.

Milletvekilliği de yapan Ahmet Rasim, 1927 yılında İstanbul Milletvekili olarak Meclis'e girmiş, bu göreve, 1932 yılında hayata gözlerini yumana dek devam etmiştir. İstanbul'da vefat etmiş ve buraya defnedilmiştir.

ESERLERİ

Söyleşi, makale, anı:
-Gecelerim (1896)
-Makalat ve Müşahedat (1909)
-Şehir Mektupları (1912-13)
-Eşkâl-i Zaman (1918)
-Cidd-ü Mizah (1920)
-Gülüp Ağladıklarım (1924)
-Fuhş-i Atik (1924)
-Şair Muharrir Edip (1924)
-Muharrir Bu Ya (1927)
-Falaka (1927)

Roman:
-İki Sevgili (1891)
-Meyl-i Dil (1892)
-Nâ-kâm (1899)
-Hamamcı Ülfet (1922)

Tarih:
-Resimli ve Haritalı Mufassal Osmanlı Tarihi (1910)
-İki Hatırat Üç Şahsiyet (1916)
-İstibdattan Hakimiyet-i Milliyeye (1926)

İnceleme:
-Şinasi (1927)

Şarkı:
-Pek Revadır Sevdiğim Ettiklerin
-Can Hasta
-Gözüm Yaşlı Gönül Zâr-ü perişan
-Gözümde İş ve Nümadır Hayal-i Bi-bedeli
-Leb-i Renginine Bir Gül Konsun
-Benim Sen Nemsin Ey Dilber

Ahmet Rasim

LEYAL-İ IZDIRAP

Gecenin ilk karanlığı doğu ufkunu kaplar kaplamaz durgunluk ve sükunet denilen iki bekçi damarlara ve sinirlere hakim olur.

Bir süre evlerin camlarını al ve altın sarısı renkte ziyaların oluşturduğu hüzünlü akislerle kaplayan gurup, gittikçe sönüp hüzünlü seyircileri olan gözlerdeki sihrini kaybedince, telaşla ve çığlık çığlığa kanat çırpan gece kuşları çevrede uçuşmaya başlar.

Göz, gittikçe görüş alanını daraltarak görme kabiliyetini kirpikler önünde toplar. Gündüz yaşananların izleri ilerleyen karanlığın tesiriyle yavaş yavaş acayip görüntülere dönüşerek düşülen yorgunlukları, çekilen zorlukları hafifletmeye çalışır. Düşünce, hayal gücüyle kesif karanlığı yarar, istediği yere kadar gider.

Her ev, sakin Yaşamını ilan etmek için sarı bir ziya ile aydınlanarak karanlığın gücüne karşı koymaya çalışır. Yaşam belirtileri bir kaç defa perdelerde birdenbire büyüyen gölgelerden anlaşılır. Sokaklarda hiç yitmeyen ayak seslerinin yankıları işitilir.

Vücutlar gecelik elbiselerin rahatlığına gömülür, bir kaç saniye sonra göz kapaklan iner, sadece nefes alıp ver-

meler canlılığı gösterir. Uyku denilen ölümü andıran vaziyet yeniden hakim olur.

Acaba sonsuz uykuda istirahat etme, vücuda faydalı mıdır? İhtimal ki ruhun rahata ermesi o vakit mümkün olur.

Durgunluk ve gevşeklik kaygısız gönüllere hastır. Her kalp, uyku ile istirahat edemez. Her göz, geceleri kapanmaz.

Her düşünce çalışmasına fasıla vermez.

Endişe, ızdırap, heyecan, düşünme, hayal denilen his ve kaabiliyetler, kimi zaman ve belki çoğu zaman, coşkun kalpleri uyanık kalmaya sevk eder. Bunlar da histir, ama teesirleri yaşamı yok eder.

Düşüncenin sürati, çekim kuvveti kadar büyüktür. Bir anda bilgi alanını dolaşır, gelecekte olacakları tespite başlar. Hüzün ve gam, elem ve ızdırap düşünceye sataşır. Bunların sataşması düşünceyi çalkantılı bir karanlığa atarak şiddetli hayallerin oluşmasına sebep olur.

Belki çekim kuvvetinden de süratlidir, çünkü onun gücü manevi alemleri bir anda tesiri altına alır.

Düşüncenin aksetmesinin vicdan denilen azamet levhası üzerinde gösterdiği türlü şekiller bile büyüktür. Düşünce, yayılan tesirlerini o yüce cem yerinde yoğunlaştırır. Çeşitli hislerin birbiriyle kaynaşmasından oluşan kıvılcım, göz denilen aynadan dışarıya fırlar. Bir anda yüzde derin, ama duyguları tamamıyla açığa çıkaran emareler görülür.

İşte bu düşünceler, ızdırap çekmekte olan bir gencin aklından geçmekteydi.

... köyündeki yalıda denize bakan bir odada titrek bir ışık görünüyordu. Yalının rıhtım üzerine bakan kapısından

içeriye girilince küçük bir hol, bu holün sağında bir merdiven vardır; bu merdivenle çıkılınca küçük bir sofaya açılan üç kapı görülür. Solumuzdaki kapıyı açarsak bir karyola, yanı başında bir yazı masası, yazı masasına bitişik bir koltuk ile orada burada minderler görürüz.

Meraklı göz, bir minderin üzerine yaslanmış bir delikanlıya tesadüf eder.

Gençlik baharı delikanlının yüzünde bıyık salıvermişti, saçları kıvırcık ve gürdü, esmerce, keskin bakışlı, yüz hatları düzgün, alnı derin düşüncelerin tesiriyle buruşmuş, kaşları, elinde olmaksızın çatılmış idi.

Önünde bir takım kağıt yığınları. Sağında kitap kümeleri duruyor ve derin bir düşüncenin tesiriyle gözleri dalgın dalgın etrafına bakıyordu.

Karmaşık düşüncelerin o genç simada oluşturduğu hüzün ve keder ibareleri, delikanlının bir şeye üzüldüğünü gösteriyor; sağlam ve dayanıklı duruşuna rağmen (bu hüzün ve kedere) pek de aldırmaz değildi.

Gözlerinden bir alev gibi çıkan düşünce şuaları, aklından geçenlerin şiddetini bildiriyordu. Bir kaç kağıt yaprağı üzerine yarım yamalak yazmış bulunduğu düşünceler bile, bir şey kaleme almak konusunda gösterdiği güçsüzlüğe misal idi.

Yüzündeki beliren gülümseyişin ardından hemen kalemi eline aldı, bir kağıdın üzerine: "Izdırap" diye yazdıktan sonra, durdu.

Bu kelime, onun için pek yabancı değildi, ama açıklayamıyordu. Göğsünü şişirerek çıkardığı üzgün bir ses ile, gözünün yanları buruştu. Şiddetli bir kırgınlığı gösteren bir tepki, dudaklarını yakan hararetli bir nefesle hemen sona

erdi. Acıyı tarif edemedi ise de, gerçekte ızdırap çektiğini anlatıyordu.

Acaba her hissi tarif edebilir mi? Bu mümkün değildir. Kimi durumlarda bir sözün tabir edilip açıklanması için bir ömür yetmez, hele gönüllerin henüz olgunlaşmamış oldukları düşünülürse ... Olgunlaşmış olsalar bile duygular hususidir. Her yürek bir türlü çarpar, ama her his aynı türden etki yaratmaz. Her yüz birbirine benzer, ama tesirlerin alametleri başkadır. Her beyin, biçim bakımından birbirinin aynıdır, ama ürettiği düşünceler birbirinin aynı mıdır?

Izdırap duyulur, ama tarif edilebilir mi? Tarif edilse de bu yeterli olmaz. Her aklın tesiri, acısı bir değildir. Izdırap da duygudur.

Delikanlı bir daha davrandı. Kalem elinde olduğu halde, o kelimenin ardına bir şey ekleyemedi.

Kendi kendisine:

"Ben ızdırap çekiyorum, ama acıyı tarif edemiyorum ... diye mırıldandı.

Bu sözlerin ardından derin düşüncelere daldı. Bin ızdırap veren düşünce hemen aklını doldurdu. İnsan hislerine yenilirse o zaman çaresiz kalır. Derin bir keder çizgisi alnını buruşturdu, duygularını değerlendirmeye başlamıştı.

Düşüncelere dalınca göz görmez, his görür. Göz, her eşya üzerine düşer, ama göremez, çünkü beyin meşguldür.

Tıp ilmi hastalıkları tedavide zorluk çekiyor. Her hastalığın mikrobu var deniliyor. Tıp ilmi bedeni hastalıkları tedavi edemez, vazifesi de bu değildir. Maksat, hastalıklara yol açan sebepleri yok etmektir.

Felsefe, manevi hastalıkları tedavi etmekle görevlidir. Her manevi hastalığın da, tesir ya da his denen bir yayılma

aracı vardır. Felsefenin amacı da, manevi hastalıkları doğuracak tesirleri gidermektir.

Gariptir, insan vücudu maddi ve manevi bakımdan bir dünya imiş. Onun da temel öğeleri, Yaşam devreleri, merkezi, insanlığı, göğü var imiş.

Vücudun yaşam katmanları bir kere dikkatli bir nazarla tetkik edilecek, yaşam devrelerinin dehşeti meraklı gözleri korkutur. Vücut yaşamının tarihi, hiç bir dünyanın tarihine benzemez. Manevi tarihin her sayfası bir türbülanstır. Başka bakışlar onun etrafında dolaşır. Yalnız duyguların gözü, o türbülansı gizli derinliklerine kadar iner, araştırmalar yapar, ama söyletmez, hissettirir. Her nefes, o korkunç türbülansın yaşamı tüketen oluşumlarından biridir.

Delikanlının gözüne gelen dalgınlık geçti.

Elini ter ile ıslanan alnına götürerek bir anda ne kadar ızdırap çektiğini anladı.

Sonunda:

"Ah, ızdırap! Ben seni hissediyorum, yazamıyorum," dedi.

İki damla keder gözyaşı, yanağı üzerinden yuvarlandı. Gözleri bir meçhul karanlığı içinde kaybolarak göz kapaklan kızardı. Burun delikleri iyice açılarak boğazından soluğunun kesildiğini anlatan bir ses çıktı. Boyun damarları, kan basıncıyla hemen kabardı. Ve bunu hıçkırıklı gözyaşı yağmuru takip etti.

Delikanlı ağlıyordu.

Ağlamak, his yoğunluğundan kaynaklanan bir akıştır. Yaşam ise ağlamakla geçiyor. Gülmek de hemen hemen bu sözle aynı anlamdadır, zıddı değildir, çünkü kökleri, kaynakları birdir.

Her yaşam devrinin geçmişi, şimdiki zamanı, geleceği vardır. İnsan geçmişe üzülür, içinde yaşadığı zamanla avunur, geleceği düşünürmüş. Delikanlı geçmişi düşünüyor, içinde yaşadığı zamana üzülüyor, geleceği korkunç görüyordu.

Acaba gamlı gönüller ne için geçmiş ile uğraşır? Geçmişteki olaylar, şimdiyi ve geleceği hazırlamış değil midir?

Elbet de değil, çünkü geçmiş, geçmiyor, his sayfalarına işleniyor. Her manevi göz, o ilahi kitaba bakar bakmaz geçmişin işlemelerini görür, üzülür. Ya, yaşanan zamanla avunmak, geleceği düşünmek niçin gerekiyor?

Geçmiş için üzülmemek boş sözdür. Her kalp, yaşam devirleri içinde yuvarlandıkça özündeki saflığı kaybeder.

Masumiyet, insan kalplerine vergi değildir. Hırs, arzu ve heves doğar doğmaz, o hayat yapısına yapışır, kalır, ama aynı vaziyette kalmaz, yaş ile büyür. Olgunlaşma dönemi, gençliktedir. Meğer yaşam, duygular sayesinde hissolunuyormuş! Delikanlı duygu taşkınlığı içinde ağlarken, Yaşamın içinde bulunan acılığı duyarak ağlıyordu.

Gece, vehimlerini pek çok büyüttü. Sinirleri zaten kapıldığı ızdırap ile yerinden oynamış olduğundan, düşünemez oldu. Etrafı sessizlik içinde kalmıştı, yalnız yalının kıyısına çarpan dalgaların uğultusu işitiliyordu.

Bir ayak patırtısı kapının yanına kadar geldi. Delikanlı bu patırtıyı zihninde hissediyordu. Kapı açıldı, ama içeri kimse girmedi.

Gencin tüyleri ürperdi. Yüzü sapsarı kesilerek, bir titreme ile bulunduğu yerde büzüldü. Mümkün değil bir tarafa bakamıyordu. Dehşet saçan bir bakış, sönük gözlerinden fırlayarak önündeki dağınık yığınlara kadar uzanabildi.

Aklı hatırlama işine yeniden başlamıştı. Bir olay! Bir cinayet! Bir elemli hatırat! İşte his gözü, yine geçmişin hatıralarını canlandırıyor. Delikanlı bu hatıradan ızdırap çekiyor. Onu zihninden çıkarmak istiyor, ama geçmiş, geçmez. İşlendigi, his sayfalarından da silinmez.

Üzüntü, ızdırap, o olayın yapısını değiştiremiyor, tersine ızdırap çekildikçe, derinleştirildikçe, hayalindeki ihtimalleri büyütüyor.

Genç, düşüncelerine korka korka devam etti. Yalnızca, geçmişi şimdiki zamandan ayıran bir türbülans var idi. İşte delikanlıyı geçmişteki duygularından sıyırmaya çalışan o türbülanstır. Hayaldeki bakışları o türbülansın çevresinde geziniyor, içine bakmayı göze alamıyor.

Bir hatıra. Acaba pek mi korkunç?

Hiç bir terbiye, acıyı yok edemez, ama ızdırap terbiyeyi yok eder. Düşüncesinin her an daldığı o olay. Türlü türlü feci görünümlerle ortaya çıkıyor. Düşüncedeki bir dönüşüm, bin değişen görünüm meydana getirerek zavallıyı gözle görülür derecede takatsiz bırakıyor.

Düşünce, pek korkaktır. Hislere yenilir yenilmez, kaygısını artırır. Kendisine özgü hayaller bulur. Onlardan da korkar, ama uzaklaşamaz.

Genç korkuyordu. Hatta odadan dışarıya çıkmayı ya da yanına birini çağırmayı istedi. Bu iki isteğini de yerine getiremedi. Zihninde yeni yeni oluşan dönüşümler korkunç bir kılığa bürünmüş olduğu halde ortaya çıkıyordu.

Hafif bir rüzgarın camlara değmesinden çıkan bir çatırtının ardından, başını büyük bir korku içinde oraya çevirdi. Gözüne hemen hayali bir yüz çarptı.

Gözü yuvasından fırlarcasına o hayale takılıp kaldı. Korkunç bir ızdırap içinde kalbi duracakmış gibi nefesi tutuldu.

Bu sırada o hayali hemen yok oldu, ama delikanlı üzerindeki tesiri kalıcı oldu.

Saçları dimdik kesilmiş, gözü kararmış, yanak kemikleri belirginleşmiş, elleri kendiliğinden birbirine kenetlenerek yapışmış idi. Bakışları tereddütlü, araştırıcı, meraklı idi. Şimdi duygularıyla görmeye başlamıştı. Gözünü kapadı, ama o silinmez hayal, hemen beynine işleyerek oradan göründü.

Karârsız bir durumda, ardına yaslandı. Beyni bin rahatsız edici haykırışlar içinde kaldığı halde, göğsünde bir ateş yanıyordu. Vücut ısısı aşırı biçimde artarak korkunç bir humma içine daldı.

Yüzü sanki donmuş duygularının aynasıymış gibi, bir takım korku emareleriyle her saniye değişerek "ızdırap" kelimesinin göstergesi haline geldi.

Beyin! O dilediğini yapan kuvvet! Hiç bir şeyden korkmaz. Durmadan hatıraları yeniler. Beynin takdim ettiği görünümler renkçe, değişimce, tavırca o derece tabidir ki, bunları ancak yaratıcı gücün ezeli kalemi bilebilir.

O görünümler canlıdır. Ölmezler. Beyin yok olur, ama ürünleri cihana yayılarak ızdırap hazinelerine karışır. Madde yok olmadığı gibi, ruh da hususi yapıda bir takım parçalara ayrılır. Ve önceki birleşik haline döner.

Madem ki Yaratan öncesiz ve sonrasızdır, eserleri de sonrasızdır.

Bir yankı hava titreşimleri meydana getirdiği zaman, o titreşimlerin varlığı sonsuza kadar sürer, ama tesiri azalırmış.

Hayır! Azalmaz, başlangıçtaki yerinden uzaklaştığı için insanın duyularına tesir edemez.

Zaman, bir sözün beyinde haz yaratan tesirlerini insana unutturabilir mi? Hayır! Her şey zamanla geçmez. Belki, içine geçmişle ilgili hatıralar karışarak zihnin dert ve uğraşlarının merkezi kargaşasından uzaklaşır da yeni tesirler görünemez. Hele düşünce o tesiri bir kere hatırlamaya başlasın, onu önceye göre daha şiddetli olarak hisseder.

Delikanlı bu hale uğramıştı.

Beyni pencereden gördüğü o hayali simayı düşünmeye başladı.

His, etkilenir. Duygulanmak, duyguların doğmasının sebebidir. Zaman, geçici bir örtüdür, geçmişte yaşanan olaylar, onun altında saklanır, mütemadiyen gelişip büyür.

Genç, gözlerini kapadı. Moraran gözkapakları siyah bir renk bağlayarak şiddetli bir bunalıma kapıldığını gösteriyordu. Dudakları titriyor, Vücudu yanıyordu.

Duygularının bakışları beynin takdim ettiği sabit şekillere yöneldi. Sarı tenli, dağınık saçlı, üzgün gözlü, yüzü çektiği acıdan solmuş, gözü akıttığı gözyaşlarından çürümüş, kaşları uçlarına doğru düşmüş, dudakları takatsizlikten bembeyaz olmuş, yüzünün kemikleri sivri sivri çıkmış bir hayal, orada duruyordu.

O bakış, duyguların bütün anlamlarını ihtiva ediyor, o yüz, dünya acılarının hepsini gösteriyor, o göz, arzudan kaynaklanan felaketlerin hepsini görmüş, o dudaklar, yüreğin sözlerine tercüman olmuş, o yanaklar, bir zaman ateşli öpücüklerle kızarmış, kısacası bu hale girmiş idi.

Gençin, bu şekillerin gerçek manalarını bildiğinden kuşkusu ve kaygısı arttı. Yüzü derinden derine incelemeye

başladı, ama bir karanlık, inceleme sırasında görüşüne mani oldu, bir keder bulutu, yeşeren umutları kapadı, bir elem peçesi, gözlerine inerek perde oldu, bir anda üzüntü göz-yaşlarına dönüşerek yavaş yavaş, hüzünlü hüzünlü akmaya başladı. O yüzde de, gencin geçmişi yazılı idi. O hayal, onun için, "geleceği aldatan geçmiş" idi. Hayal.

"Bin cihan olsun feda her bir hayal-i vuslata" dizesiyle dost olanlar, bu hayali anlayamazlar. Bu hayal, korkunçtur. Bu, heyecan yaratan duyguların meydana gelmesinden kaynaklanan bir hayaldir. Araştırıcı bakış onda sebepler arar.

Delikanlı seyretmeye devam ediyordu. O yüz, yavaş yavaş söndü, ama bir başkası doğdu. Bu yüz, güzellik düşkünü bir ressamın, baharın hoşluğunu kız görünümünde tasvir etmek için yaptığı resim gibi renkli, gönül cezbedici, duyguları kıpır kıpır edici idi.

Bu sevinç veren hayal, gencin yüzünü derin bir hüzün ile kapladı. O hayalin gözü gülümsüyor, yüzü gül gibi taze, dudakları inci gibi, ama yine kederli.

Gülmek ağlamakla aynı anlamdaydı artık. İşte, delikanlı güldü. Bu gülüşe ebediyen ağlansa, yine o andaki duyguların zalimce tesiri yok edilemez. Bu abartı değildir. Manevi acının gücü büyüktür. Değişim, çoğu zaman hislerle ilgilidir. Düşünce, hissettiğini somutlaştırmaya çalışır. Bu hususi eğilim, onun için bir tür avuntudur.

Bir aşıkça manzara, kusursuz yapısıyla göründü. Düşüncesini geçmişe döndürerek, yaşam ihtiyaçlarının en mühimlerinden olan geçim yolunu düşündü.

Gözleri yavaş yavaş açılarak. karşısında duran saydam bir vücut gördü. Hayali, kederli tebessümlerle karşıladı, ama güneşin yansıyan ziyalarından oluşan, kimi havaya çizilen şekiller gibi, o hayal yavaş yavaş söndü.

Gittikçe gözden kaybolarak kederli bakışı derin hüzünlü bir hayale sürükledi. Bir anda heyecanlanan beyni coşarak, dalgın hislerini ona hatırlattı.

Delikanlı korkuyomuş gibi başını salladı.

Tahammül edilemez bir yük, bütün vücudunu kuvvetsiz bırakmış, bir çarpıntı, yüreğinin atışlarını hızlandırmış olduğundan, yarım saatten beri uğradığı tahammül edilemez güçlüğü anlayamadı. Zihni bir şey anlamayacak halde olduğu gibi, kulakları dahi şiddetli şiddetli çınlamakta, oda duvarları, tuhaf bir görünüm ile üzerine eğilmekte idi.

Bu şaşkınlık vaziyeti çok sürmedi, genç, düşünme gücünü toplayarak geçirdiği şu his dalgınlığının farkına vardı. ama yarım saat süren o ızdırap, sinirlerinde, duygularında belirli bir iz bırakmıştı.

Bir çocuk sesi, onu bu müthiş dalgınlıktan kurtardı. O zaman. "Ailenin geleceği" denen medeni düşünceyle üzüldü.

Bu düşünce dahi çok sürmedi, çektiği acıdan çok yorulmuş olduğu için, çırpınarak karyolasının üzerine düştü.

Kirpiklerini ıslatan yaş kurumadan uykuya vardı. Yaşam, düşünce denilen büyük acıdan kurtuldu. Gece, gevşetici örtüsünü örterek, o acılı kalbi bir zaman heyecanlı vuruşlardan kurtardı.

Güneş ziyaları yatağına değer değmez, gencin gözleri açıldı. Perdelerin mani olması sebebiyle hafif maviliğe dönüşen sabah ışığı, odada kirli, donuk gölgeler oluşturmuştu. Hele karyolanın kenarları bir karanlık gölge ile lekelenmiş görüldüğü gibi, o gölgenin ızdırap çeken yüze yansıyan siyahlığı dahi, çektiği acının şiddetli etkisiyle kızarmış gözlere, sararmış yüze gizli bir dehşet havası katarak, görenlere kan ağlatacak bir görünüm meydana getirmişti.

Delikanlı doğruldu, vücudunun bütün organlarına yayılan bitkinliğin kemiklerinde meydana getirdiği sızıdan dolayı, dağınık düşüncelerindeki durgunluk, beş altı saatlik bir hadiseyi hatırlayamamasından belli oluyordu.

Yavaş yavaş karyoladan indi. Dizlerinde derman yoktu. Vücudu yıpratıcı bir sarsıntının tesiriyle titreyerek, geceleyin oturduğu minderin üstüne oturdu. Güneş ışığına karşı sönük, cansız kalan gazın son ışığına baktı. Bu ışık, onun için bir kaynak gibiydi.

Sabahın tazeliği, zavallıyı bir kaç kere öksürttü. Düşüncesindeki dönüşümlerin sebebi olan o hayali o zaman hatırladı. O anda soğuk bir ürperti sinirlerini etkiledi ve dişlerini birbirine çarptı. Zavallı, üzgün bir sesle:

"Heves, emel... beni yıktı, ama yaşam bunları devam ettiriyor, ölüm bunlardan mahrum bırakıyor. Yaşam da ölüm de azap konusunda bence aynı" diyerek garip bir halde bakındı. Zihninde geceden beri var olan bir düğümü çözerek, yerinden kalktı.

Sofanın sağındaki kapıyı çekinerek açtı.

Bu oda bahçeye bakan, genişlik bakımından diğeriyle aynı ve ama görünüş bakımından başka bir odadır.

Pencerelerine yasemin dalları sarılmıştı, kimi ufak dallar parmaklıklardan içeriye kadar girerek odanın sahibini çiçek denilen ilahi güzelliğin eserleri ile sevindirir gibi, iki üç beyaz yasemin sunmuştu.

Odanın solunda bir yatak döşeli olup, içinde bir kadın yatmakta idi. Delikanlı ilk özlem dolu bakışını o hasta yüze çevirdi.

Üzüntüsünün şiddetinden damarlarındaki kan bir anda başına fırlayarak, gözlerini ince ince kan lifleriyle bulandırdı. Yalnız burnunun yanlarından gözlerinin ucuna doğru sarım-

tırak, uçuk bir yol meydana geldi ve dudakları ateşli bir acılıkla kavruldu.

Kadın, sırtını duvara vermiş, uyuyordu.

Geceleyin çektiği beden acılarından terlemiş, saçları soluk, yastık alnına yapışmış, gözleri kirpiksiz kapaklar altına gömülmüş, dudakları uçlara doğru sarı ve hazin bir renk almış, kulakları bir az öne gelmiş, zayıflık ve dermansızlıktan çenesi hemen bir istinad olmaktan başka bir şeye yaramayan gerdandan ayrılmış durumda idi. Arada sırada burun deliklerini şişiren, göğsünü oynatan nefes alıp vermesi, yaşadığını gösteriyor idi.

Hüzün veren bir his, o yüzün ızdırap çeken süsüdür. Bu yüze has bir alımlılık, vaktiyle güzelliğinin bekçisi olan kaşları ucunda süzülerek şimdilik kararsız bir halde yüzünde durmakta ise de, her kalp bu alımlılığın cazibesine kapılamaz, belki görünce ağlar bile. Belki delikanlının gözü hastalıklı bir güzelliği bizden çok daha iyi değerlendirebilir.

Genç, yavaş yavaş sokuldu. Gözlerinden yaş dökülmüyorsa da, ağlamak, zaten o vehimli hüznü tamamıyla anlatamaz. İki ruh kavuşma noktasında birleşince, kadının gözleri birdenbire açılarak tuhaf bir bakışla baktı. Sevinç dolu bir gülümseme o soluk dudaklarını yayarak, nezaketli olmaya çalışıp:

"Siz misiniz?" dedirtti.

Delikanlı da gülümseyerek, ama hüzünlü bir sesle:

"Evet, benim. Sizi görmek istedim de" diye kederli bir halde söylendi.

Kadın bir az doğruldu. İnanmaksızın ve bir az da sitemkarca:

"Siz mi? Pekala! Teşekkür ederim. Beni şu son zamanlarımda ilginizle sevindiriyorsunuz,"

Bir öksürük, konuşmasını engelledi. Kadının bir az önceki sevinci kayboldu, yüzünde morarmaya sebep olan solunum güçlüğüyle ızdırap çekti.

Genç, bu vaziyeti görünce korktu, hatta sarardı. Yüreğin konuşması başlayınca, düşünce de incelir, göz de durumların en ince ayrıntılarını görür. Ama kadın:

"Korkmayınız! Ben her zaman böyle ızdırap çekerim," dedi.

Bu derin anlamlı acınma üzerine, gencin gözleri doldu. Kucaklarcasına kadına sarılarak:

"Ah, Gülistan! Ben seni çok sevdim," diye ağlamaya başladı.

Bu kucaklama, on aylık bir yaşamın özetini her iki zihinde canlandırdı.

İlk birleşme zevki bu odada tadılmış, ilk ateşli sözlerin nefesleri bu odanın duvarlarına çarpmış, ilk ayrılık bu odada yaşanmıştı.

İlk gece! Bunu hiç bir yürek unutamaz, delikanlı da unutamamış idi.

Ay ışığı, o yasemin dalları arasından sızarak iki gencin gülen yüzlerini gümüş neşelerle kaplamış, gecenin tazeliği, iki tutku gülünü üşüterek birbirine sarmış, ilk coşkunluk, iki karşılıklı hevesi heyecana boğmuştu.

Evli olma duygusu, iki gönlü birbirine bağlamıştı.

Ne var ki gizli bir ızdırap, kocanın kalbini eziyor, bir öfke yavaş yavaş, içten dışa doğru yayılıyor, inatçı bir nefret, o andaki gönül arzusunu köreltiyor, ağlayan bir gözün yaşları, delikanlının hislerine düşüyor, yara denen ızdırap, ağzını açıveriyordu.

İlk gece! Bunu hiç bir yürek unutamaz.

Hatta Gülistan da unutmamış idi.

Yasemin dalları arasından sızıp, yolunun üstündeki neşe artıran kokuyu toplayarak gelen bir ateş rüzgarı, yanaklarına değiyor, bir gelecek umudu, yüreğini sevinçle dolduruyordu. Bir uzlaşma duygusunun denizi, geleceğindeki ardı kesilmez dalgaları durduruyor, gözünün önündeki istekler dairesini genişletiyordu.

Ama bir gizli ızdırap, kocanın kalbini kaygılara sürüklüyor, bir iç sıkıntısı, zamanında sinirliliğinden oynamış yüreğini üzüyor, çoğalan bir nefret. kendisini önceki şiddetiyle kucaklamayan kollardan kurtarıyor, bir hırslı gözün manevi bakışları, ta beynine kadar işleyerek orada uyuyan bir şekil yaratıyordu.

İki yürek birbiri için çarpıyordu, hem de karşılıklı bir duyguyla. İşte yaşamın acısı, burada başladı. İlk birleşme gecesi, bir ızdırap gecesi oldu. İki genç, birbirlerinin geçmişteki isteklerini bilmedikleri halde, o gece sabaha kadar oturdular. İki göz, birbirinin endişelerini araştırdı, iki ağız, kalpten yükselen olağanüstü bir şiddetle çıkıp dudaklarda yok olan duyguların etkilerini birbirinden sordu. His söylenmez, hissedilir.

Gencin gözünden akan yaş, Gülistan'ın yüzündeki gözyaşlarıyla buluştu.

Tuhaf bir koku ikisinin de can burnunu doldurarak, bir süre öylece kaldılar. Bu ağlayış, geçmişin tesirlerinin his defterine yazılmış satırlarını bozdu, okunmaz hale getirdi.

Gülistan, evlilik yaşamı denen olgunlaşma dönemine girdiği zaman, henüz on sekiz yaşında idi. Bu on sekiz yılın üç yıllık geçmişi, bir başka yaşam ile geçmiş, yani aşk denen hevese harcanmıştı.

Ne var ki, aşk gibi aldatıcı bir duygunun ne olduğunu bilmiyordu, yalnız eğlencelerde, gezinti yerlerinde, pencere önlerinde kendisine gülümseyen, işaret eden bir delikanlıya hususi bir ilgi duyuyordu.

Kendisi gözü yaşlı, kalbi yumuşak bir annenin bir tanesi olduğu gibi, karakter bakımından dahi anasının ince duygularını almış olduğundan, bir yaşlı göz onu saatlerce düşündürür, bir yalvaran bakış, kalbinde derin yaralar açar, bir kırgınlık, hemen hislerine dokunurdu.

On beş yaşında iken, yüz ve beden güzelliğince olgunlaşmıştı. Naz, işve, tavır, cazibe denilen kadınlık kabiliyetleri bunda tabi olarak gelişip serpilmiş, bir sevgi bolluğuyla goncalanmaya yüz tutmuştu. Bir yaz günü, anası yanında olduğu halde evlerinin yakınında bulunan Büyük Çamlıca'ya giderek kudret sahibinin oralara bağışladığı güzelliklerden yararlanmaktaydı.

Bir zaman bir ağaç dibinde oturdular. O zaman heves ve istekle dolu olan kalbi henüz bir aşka bağlı olmadığından, ilgisini çeken ilk erkeğin yüzüne yakınlık duydu.

On dokuz yaşlarında bir genç, bakışıyla onu selamladı.

Bu genç, beyaz tenli uzunca, alımlı, aşka eğilimi olan, hali hüzünlü, gözleri arzuyla dolu dolu dudakları gülümser bir halde olduğundan, Gülistan ondan hoşlandı. Kendisini tesirine alan manevi bir cazibe ile o anda kalbinin saflığı değişerek tatlı bir hayale daldı. İnce bir sızı yanaklarını kızarttı. İlk heyecanı orada duydu.

Arzunun cazibesi, iki vücudu mütemadiyen yakınlaşmaya zorluyordu, ama her iki yüreğin ahengi daha tamamıyla kurulmuş olmadığından, duyguların patlaması ve birbirlerini çekmeleri düzensiz idi.

Kız, annesiyle kalktı, nazlı nazlı yürüyerek, cilveli cilveli gülerek, aşık bir nazarla delikanlıyı süzerek, ona veda etti.

Köşke geldiği zaman titriyordu. Annesi kızının bu halini anlayamadı.

Geceleyin, çoğu zaman kırlarda böceklerin ötmesi, bazı geceler hayvanların seslerinin kesilmeden süren gürültüsü, bahçeyi şamata içinde bırakmış ve karşı dağların eteklerine doğru inen kesif karaltı sebebi bilinmeyen bir korku meydana getirmiş olduğundan, bu tuhaf tabiyatın görünüşü kıza hoş göründü.

Kiraz dallarının gölgeleri çimenler üzerine serpilmiş, kütüklerin gölgeleri geçitleri kapamış, kameriyelerin karanlık görüntüleri büyüyerek güzel şekiller meydana getirmiş olduğundan, Gülistan bunların hepsini hoş gördü.

Delikanlının hayali arada sırada gözünün önüne geldikçe uykusu bütün bütün kaçıyordu. O gece güçlükle uyudu. Bu da bir ızdıraptır.

Ertesi sabah o acının hafiflediğini hissetti, ama akşamın getirdiği kederlerin yitmesi, duygulu gönülleri uyanışa davet edince, ızdırap çektiği yatağı içinde bir kaç defa döndü.

Izdırap ile daha yeni tanışmaya başlamış olan bir yürek, çabuk yorulur. Gülistan da sinirlerine yayılan arzu yorgunluğuna tahammül edemezdi. Bir kaç gün sonra önceki haline dönerek, aşka olan hassasiyetini kaybetmeye başladı.

Kuzguncuk tepesi, Bağlarbaşı ve çevresinin mutena bir yeridir. Tabiyat güzellikleri oraya "manzara" denen eşsiz bir süs bağışlamıştır. Bir tarafı Çamlıca'nın yeşil dağlarına, bir tarafı Boğaz'ın hüzünlü sularına baktığından, izleyen göz her nereye dönse berekete ve bolluğa tesadüf eder ve gönlü neşeyle dolar.

Güneş orada, iki alımlı güzellik gösterir. Birinde, dağı altın renginde ziyalarla yıkar, ötekinde, akan suyu gümüş renginde akislerle süsler izleyen göz, bir anda her iki tarafa da bakarak tabii güzellikler karşısında kendisinden geçer.

Gülistan da çoğu zaman burasını severdi, hatta bir akşam annesiyle birlikte giderek kır gezilerinde giyilen hafif bir giysi olan beyaz renkli yeldirmelerle kırmızı yün yaygıların üstünde oturmuşlardı.

Burası ıssızcaysa da, oradan geçenler seyrek değildir. Akşamüstü arabalar yavaş yavaş geçer, oraya gelenler alaka ile bakınarak gezinir, ama kimi tabii görünümü arasındaki o canlı kızlar ve kadınlar, her bakışa bir kere hedef olur.

Gülistan, oturduğu yerde heyecanla kıpırdandı. Hatta birdenbire kendisini tutamayarak:

"Anne" diye yavaşça haykırdı.

Kadın hemen bu seslenişe:

"Ne var?" diye karşılık verdiyse de Gülistan aklını başına getirmiş olduğundan, evvelki sessizliğine döndü. Anne bu durumdan bir şey anlayamadı.

Kız, delikanlıyı görmüş, heyecanını bile belli ederek onun yüreğinde bir de ümit yeşertmiş idi.

Bu sefer, delikanlının tavrında bir ağırbaşlılık göründü. Bu tavır cezbedici olduğu kadar karşısındaki kalbi heyecana dahi sürüklediğinden, Gülistan'ın rahatı kaçtı ve bir arzu seli sinirlerini istila ederek hafif bir titreme dudaklarını beyazlattı. Hislerinde garip bir karışıklık baş gösterdi.

Bu gecenin acısı biraz uzun sürdü. Yatakta mini mini kalbini dinledi. Sol tarafına yatmış olduğundan ilk defa olmak üzere, yaşamı düzenleyen vuruşları işitti. Endişeli bir düşünce, engelleyici hicap örtüsünü kaldırarak düşünceleri arasından ortaya çıktı.

Bakın! Gelecekle ilgili emellerini düşünüyor. Gelecek, heveslerle değil, aklıselim ile düşünülür. Heveslerin ne geçmişi, ne geleceği vardır. Aklıselim, iffet insana şimdiyi düşündürür.

Gülistan, gece yarısı olduğu halde uyumamış. Zavallı! Yaşam meseleleri içinde yuvarlanıyor. İşte ilk keder damlası gözlerinden döküldü!

Rüyası emellerinin aks edişi idi. İşte zihnini yakan endişe yayılmaya başladı. Arada sırada uyanmak, bilmeyerek sıkılmak, dalgın dalgın bakmak, çekeceği ızdırapların öncüleridir.

Sabahleyin kalktığı zaman saf gözleri bir az kızarmış idi. On beş yaşında bir kalbin, arzulara karşı mukavemeti ne kadar olacak? Hele pek ince, pek hassas ise! O gün akşama kadar bahçede dolaştı. Kah sevdiğinin hayalini gözünün önüne getiriyor, kah aşıkça düşüncelerine kuvvet vererek yeniden neşelenmeye çalışıyordu. Titreyen her şimşek, kalbine hüzünlü bir neşe veriyor, her göz alan yeşillik, aşıkça iç rahatlığını ve neşesini mahvederek gözlerini çekiyordu.

İşte manevi dert denen ve hevesin getirdiği felaketlerin en müthişlerinden olan aşk mikrobu, zavallının saf ve ince gönlüne girerek zayıf sinirlerini harap etmeye başladı. Beklemenin getirdiği sıkıntı, gül yanaklarında tuhaf bir kızıllık oluşturdu. Yaşam akışının "gelecek" denen bilinmedik çukuru kapandı. Düşüncesi tabi gidişinden saparak dalgınlığın bulanıklık yaratan tozlarıyla kaplandı.

Hareketlerinde bir acelecilik göze çarpmaya, konuşmalarında şiddet görünmeye, yalnız kaldığında garip bir hüzün ile kendi kendisine konuşmaya, geceleri yatağında düşünmeye, her türlü sesi dikkatle dinlemeye, kısacası; vücudunun istediği tabii nizamdan sapmaya başlayarak hislerini değiştirdi.

Saf düşünme gücü bulandı, bir takım yabancı düşüncelerle dolarak onu şimdiki bağlarından koparıp aldı.

Bu endişeli hali bir hafta sürdü.

Bir gece, yakındaki köşklerde bir ahenk oldu. Her nağme can kulağına kadar gelerek Gülistan'ı rahatsız etti. Annesini zorla ikna ederek geceleyin bahçeye çıkıp köşkün yanına kadar yürüdüler.

O köşkün bahçeye bakan pencereleri, içeride yanan lambaların ışığıyla pek aydınlık olduğu gibi, içeride oturanlar bile seçilebilecek derecede görünmekte idi.

Gülistan pencerelere dikkatle baktı, hiç bir tanıdık göremedi. Yalnız musikimizin müstesna ve yücelerinden olan hüzünlü nağmeleri dinleyerek hislenirken, pencere önünde gittikçe beliren bir yüze baktı.

Bu yüz, o delikanlının yüzü idi. Gülistan o zaman duygular arasındaki güçlü cazibeyi anladı.

Titreyen dudaklarıyla annesine:

"Haydi gidelim," dedi ve hayallerle dolu olarak eve döndü. Bu dönüş onun için zorunlu idi.

Bir az sonra odasında hakikatlerle karşı karşıya kaldı. Odasından sevda makamı olan o ahengin yapıldığı yere bakarak düşüncelerini, emellerini, duygularını, iradesini bütün kuvvetiyle pencerelere yönelterek durdu.

İki ev arasındaki uzaklık, aşık gözlerini yordu. Kah pencere önünde belirsiz bir cisim görünüyor, kah kıpırdanan bir gölge hızla geçiyor, kah bir sevinç çığlığı, bahçede hüzünlü bir yankı bırakarak ortalığı inletiyordu.

Bir kaç saat sonra, odayı zifiri bir karanlık kapladı, ancak Gülistan'ın hisleri hala odada bir vücut olduğuna inanıyordu. Sevgi arayan gözleri o mesafeyi saniyede bin kere geçerek oraya kadar uzanıyor, sonra aynı hızla dönüyordu.

Gülistan bir zaman da böylece anılarla meşgul oldu. Uyku, o siyah gözlere girmedi, ama duyguları karıştıran bir sarhoşluk, onun yerini aldı.

Genç kız baktığı yerden ufukların bağrını yararak ortalığı sevince boğan güneşin ilk ışıklarını gördüğü anda, yaşadığı olayın şiddetini anladı.

Sabahın olduğunu, sabahı karşılayan nağmeler duyurdu. Güneşin hoş kokulu sabah yelini tabiyatın uyanışını ve tazeliğini, ilk defa olmak üzere gördü. Ondan sonra yatağa girdi.

İki saat sonra, bir yürek çarpıntısıyla uyandı. Benzinin sarılığı annesini meraklandırdı. Bu sarılık ona, tesiri ömrünün sonuna kadar sürecek olan bir sözcüğü söyletti.

Annesi yalvaran gözlerle bakarak:

"Kızım! Akşam bir ızdırabın mı var idi? dedi.

Beyni bu sözleri benimseyerek bir daha reddetmedi. Gülistan bu sözlere:

"Evet! Bir az rahatsız idim, başım ağrıdı" diye yanıt vererek zavallı kadını bütün bütün meraklandırdı.

Iztırab sözü bütün huzurunu yok etti, iki haftadır vaziyetini belirten bir söz bulamadığı halde, bu sözcüğün tamı tamına boşluğu doldurmasına şaşırdı.

Yandaki köşkün kendi bahçelerine bitişik olması, onu bir az kederlendiriyordu. Ta duvar dibine kadar gitmek şu anda tehlikeli idi, ama gezmek, aramak istiyordu. Bir içgüdü onu köşkte oturtamadı. Gezme bahanesiyle fırladı.

Hem köşke yakın ve hem de oldukça gözden uzak olan kameriyenin altında oturdu, rahat edemedi. Çilek tarlasına girdi, eğlenemedi. Ufak patikalardan yürüdü. Arası bir az geçer geçmez yoruldu. Sözün kısası, bir köşke girerek bir bahçeye çıkarak, akşam etti.

Cuma günü annesiyle Bağlarbaşı'ndaki tiyatroya gitti. Oturdukları locanın karşısındaki erkek locasında üç gencin oturduğunu gördü. Kalbinden:

"Ne olaydı da, içlerinden biri o olaydı," dediği anda idi ki, meraklı bakışları ön koltuklardaki bir gence ilişip kaldı.

Oyun bitinceye kadar onunla meşgul oldu. Oyun bittiği anda aceleyle kalktı. Annesi bu heyecandan şüphelendi.

Tiyatro kapısından çıkarken merakla çevresine bakındı; gözlerini soluna doğru çevirdiği anda, gencin kendisine baktığını gördü.

Gencin gözlerinden fırlayarak ta kalbine kadar işleyen o şehvetli bakışı, bütün huzurunu bozdu. Duygularını garip bir neşe, düşüncelerini hoş bir aydınlık kapladı. O anda, güzel dudakları yarı gülümser bir biçimde açıldı, gencin yalvaran bakışlarına karşılık verdi.

Araba iki sevdalıyı birbirinden ayırdığı zaman, Gülistan'da yine bir ıztırab meydana geldi.

Annesi hiç konuşmuyor, gözünün önünde geçen bu sevişmeye alakadar olmaksızın bakıyor, kızının bu halini çocukluk olarak addediyordu. Hatta kendi kendisine:

"Gençliktir. Bunlar çok sürmez. Benim kızım namus ve şerefini hiç bir zaman ayağı altına almaz. Zaten alacak zaman bırakmam ki" diyordu.

Bu tuhaf değerlendime, ahlak eğitiminin yozlaşması hususunda kısa bir fikir verebilir, ama anlaşılmayan bir nokta var ise, o da annenin bu müsaadeyi nereden bulduğudur. Gülistan, annesinin bu eksikliğini bilse idi, hiç bir şekilde ızdırap çekmezdi.

Pek tuhaftır, Gülistan çektiği şu acılar içinde bir tür cesaret kazandı, garip bir akıl yürütme yapıyordu, diyordu ki:

"Duygularım bütünüyle bu gence aittir.

Dört beş defa görmekle ondan bu kadar hoşlandım, acaba sonsuza kadar bir bağ ile bağlı kalacak olursam, ne kadar mutlu olurum? Bu durumda geleceği ona feda etmeliyim: Sevmeliyim, kendimi de sevdirmeliyim. Aşk, karşılıklı olmazsa nasıl yaşanır, öyle ise, ben bu durumu geliştiririm."

Zavallı kız bunları düşünürken, yan taraftaki bahçenin kapıları açıldı, bir araba girdi.

Hemen odasına çıktı çekmecesinden çıkardığı pek zarif ve üstünde Fransızca «Sincere amitie» , yani, «İçten sevgi» yazılı çiçekli bir kart üzerine şu sözleri yazdı:

"Beyefendi,

Beni seviyorsunuz sanırım. Eğer bu kanıda iseniz, cariyenizi yüceltmiş olursunuz. Ben de sizi seviyorum. Cesaretimi affedin. Bu tür etkileşimin ve duygulanmanın bir anda olduğuna inananlardanım. Bu sebeple duygularınızın karşılıklı olduğuna eminim. Bir cevap verirseniz bin teşekkür ederim."

Ufak bir zarfın içine, zarfı da koynuna koydu. Ne var ki fena halde endişeye düştü. Bilmediği bir korkunun tesiriyle titriyordu.

Akşamın, kederlerle dolu perdesini ufuklara serdiği anda bahçeye fırladı. Bu fırlaması vicdanında duyduğu sıkıntıdan ileri geliyordu. Bu mektubu nasıl göndermeli? Sokakta ona atmak olamaz ya!

Yanlarındaki bahçeden pek çok ümitliydi. Delikanlıyı orada görecek olsa, anlatacağı şeyler pek çok idi.

Arap dadısı, hanımının köşkten çıktığından beri hiç bir söz söylemediğine dikkat etti.

Kendisine özgü bir tavırla sorarak.:

"Küçük hanım! Bana dargın mısın?" dedi. Gülistan o zaman kapıldığı dalgınlıktan uyanarak:

"Hayır, dadıcığım! Niçin dargın olayım?

Düşünüyordum da onun için diye karşılık verdi.

Düşünmek? Bu yaşta bir kız için ne demektir? Hem ne düşünebilir? Zaten kadınlarımızın hiç bir düşüncesi ev duvarından dışarı aksedecek kadar derin değildir ki, onların düşünmelerine bu ad verilebilsin.

O gece de yaşam kaygısıyla geçti. Sabah olunca bahçenin temiz havasından yararlanmak için çıktı. İki köşkü birbirinden ayıran duvara doğru yürüdü. Meraklı bakışlarının önüne birden sevimli bir yüz çıktı. Gülistan'ın gücü tükendi. Bu yüz gülümsediği gibi, hoş bir ses ile:

"Allah aşkına bir az yaklaşın!" diyordu.

Kız elinde olmadan yürüdü. İki yüzün ifadesi değişti: Delikanlı aşırı heyecandan sarardı, kız, utanma hissiyle fena halde kızardı.

Gülistan, kendisini bir az topladığı zaman:

"Aman, görürler! Şu mektubu size yazdım. Siz çekilin, ben duvarın üstüne bırakırım" dedi.

Delikanlı hemen çekildi. Gülistan çekinerek mektubu bıraktı ve hızlı hızlı yürüyerek kameriyenin altına sığındı.

Kalbine sakladığı şeylerin ilk defa ortaya çıkışından dolayı şaşırmıştı. Kameriyenin bir tarafı zaten duvarı bütünüyle gördüğünden, bakışlarını oradan çekerek meydana gelebilecek her türlü vaziyet için başka yerlere çevirdi.

Kızarmış, terlemiş, sarsıntılar içinde kalmış, iyice dalmış iken, kulağına:

"Kızım!" diye yansıyan sözden o derece korktu ki, annesi bile:

"Ne oldun?" diye sormak zorunda kaldı.

Yüzü o anda sarararak ve elinde olmadan ayağa kalkarak, ellerini ovuşturdu. Hemen aklını topladı ve cevap olarak:

"Dalmışım. Birdenbire sözünüzü işitince korktum," dedi.

Güneş, öğle saatlerinin getirdiği artan harareti ile başucuna yaklaşmış idi. Ana ile kız yerlerinden kalktılar, doğruca köşke gittiler.

Gülistan rahatsızlığını bahane ederek odasına çekildi.

Penceresi önüne oturdu, ufacık dürbününü çıkardı, mütemadiyen öteki köşkü gözlemeye başladı. Arada sırada annesinin bu durumdan haberi olup olmadığını düşünüyor, haberi varsa ne türlü bir tehlike olabileceğini tahmin ediyordu.

Önceki cesareti daha da arttı, hatta kendi kendisine:

"Annem beni sever. Ben ona yalvarırım, gönlünü ederim, beni mutlaka o beye verin, diye ısrar ederim. Vermezseniz kendimi öldürürüm, derim. O da korkar zaten bir tanesiyim. Beni ona verir" yollu aklından düşünceler geçirdi.

Şu gözetlemesi arasında, duvarın arkasından kırmızı bir fesin yavaş yavaş yükselerek setin üstüne doğru bir şey attığını gördü. Makineli imiş gibi yerinden fırladı, ama şimdi bahçeye çıkmanın mahsurunu düşünerek yeniden oturdu. Başka biriyle onu aldırtmak da güç! Bir anda ızdırap dolu düşünceler içinde kaldı, gönlü üzüldü.

Mektubun kaybolmasından korkuyordu. Telaşından bütün tırnaklarını kemirdi. Sonunda sabredemedi, sofaya çıktı. Annesinin odasına girerek:

"Anneciğim, haydi çıkalım! Bu gün pek sıkılıyorum" dedi.

Kadın bu sözler üzerine:

"Kızım, pek güneş" dedi. Ama Gülistan:

"Şemsiyemizi açarız," diye üsteledi. Annesi de:

"Ben gidemem" deyince:

"Bari ben dadımla çıkayım" diyerek öyle bir hızla döndü ki, annesinin "olmaz" sözü ağzında kaldı. Kadın da önem vermedi, aslında, alakadar olmamıştı bile.

Gülistan'ın bahçeye çıkışı sanki bir fırlayış idi. Doğruca duvara gitti. Yere atılmış bir zarf gördü. Zarfı eline aldığı zaman eline sert bir şey dokundu. Meğer delikanlı zarf uçmasın diye içine bir çakıl taşı koymuş.

Bir ızdırap daha! Bunu nerede okumalı? Yine köşke mi girmeli? Ya okurken biri görürse? Ne tahammül edilemeyecek bir durum! Daha önce kaybolmasından korkuyordu, şimdi de görülmesinden korkuyor.

Meşru olmayan bir durumun vicdan üzerinde meydana getirdiği tesir ne derece önemli olur?

Ya Gülistan'ın kalbini bilseniz, siz de mütesir olur ve üzülürdünüz. Zihnine birden bir düşünce geldi. Bu düşünce, mektupta ne yazıldığı konusunda idi. Acaba red mi? Hayır, bu olamaz! Acaba mektupta ne diyordu?

Ne cesaretle "seni seviyorum" diye yazmış idi? Bir erkeğe karşı bu kadar zayıflık gösterilir mi?

Bir saat süresince çektiği ızdırap, zavallıyı o derece bitkin duruma getirdi ki, ince bedeni yoruldu. Hem dinlenmek, hem de gerçeği öğrenmek için yine köşke girdi.

Annesinin ısrarı üzerine yarım saat daha üzüntü çekti. Odasına geldiği zaman kapısını sürgüledi. Elleri, vücudu tir tir titreyerek mektubu çıkardı.

İçinden gelen bir arzunun dürtüsüyle mektubu dudaklarına götürdü. Bütün duyguları boğazına kadar çıkmış gibi soluğu kesildi, hatta kollarındaki gücü dahi çekildi. Gözleri sevinç içinde kaybolarak minderin üstüne düşüverdi. İçinde ne yazılı olduğunu bilmediği bir kağıt için seviniyordu.

Hatta kendi kendisine :

"Bir saat kadar açmayacağım. Bu endişe, bu ızdırap ne kadar tatlı! Duygularımın coşmasından çok haz duyuyorum. Bu mektup yanımda oldukça sevineceğim" dedi.

Gözleri iki saat önce gördüğü yüzü bir kere daha aradı. Ta kalbinin köşesinde buldu. Ah! Ne kadar seviyor!

Şu andaki tesiri henüz yenidir. Gülistan bunlardan bir şey anlamıyor, anlamıyor ama etkileniyordu.

Artık sabrı kalmadı, zarfı yırttı. içindeki taşı cebine koydu.

İçinden yarım tabaka uzunluğundaki kağıdı çıkardı. Zarfın üzerine baktı: "Yar-ı can" yazılmıştı.

Bu güzel sözden o derece memnun oldu ki, gönlü mutlulukla kabardı. Hemen kağıdı açarak son derece telaşla okumaya başladı. Mektup kurşun kalem ile yazılmış idi:

"Güzelim!

Benimle alakadar olduğunuzu gösteren mektubunuz bende en iç açıcı neşeler kadar sevinç yarattı."

Mektubun şekil yönünden cezbediciliği, hele; "Gönlümün en hoş hisleriyle sizi sevmeye başladım" ifadesi, kadınlara has bir gurur ile Gülistan'ı güldürdü. His bağları birdenbire çözülerek, kurduğu hayalde kendisini delikanlının kucağında buldu.

Mektubu bir kaç kere öptü, büyük bir sevinçle kalkarak çekmecesine gizledi. Artık mutlu olduğunu düşünüyordu. Yeniden evelki gibi neşelenerek, akşama kadar ötede beride dolaştı. Kimi zaman bahçeye kimileyin de köşke bakarak, neşeler içinde kaldı.

Ay, gümüş rengindeki ışıklarını çevreye saçarak, kır manzarasını hafif dalgalı bir aydınlık içinde bıraktığı zaman, bahçeyi garip bir hüzün kapladı. Cırcır böceklerinin durup dinlenmeden cırlamaları, ateşböceklerinin hafif parıltıları, kurbağaların vıraklamaları, gecenin sükunetini bozuyordu. Her şey, kendi cüssesinden bir kat daha büyük gölgeler salarak gezinti yollarını karanlık içinde bıraktı. İnsanı şaşırtan bir ıssızlık dağlardan vadilere doğru inerek yaz gecelerinin o tatlı hüznünü ortaya çıkardı.

Gülistan da gezme bahanesiyle köşkten fırladı. Gözleri hep karşıdaki köşkte olduğundan, arada sırada kibrit parıltılarını görüyor, pencerenin inip kalkarken çıkan sesini işitiyordu.

Yanındaki halayık ile, dadısı ile konuşuyordu. Ama aklı sevda düşüncesi ile dolu olduğundan, çoğu zaman da susuyordu.

Geziniyor, dolaşıyor, kimileyin eğiliyor, kimileyin üzgün üzgün bakınarak tetkikini sürdürüyordu.

Bahçenin aşağısına gitmeyi göze alamıyordu, oysa bir teşebbüste bulunsa, bunu başaracak. gibi görünüyordu. Garip bir durumdaydı.

Yalnız başına olsa, bütün bahçeyi dolaşmaya cesaret bulurdu, ne var ki yanındakilerle gezmekten, hatta o köşke yaklaşmaktan çekiniyordu.

Gece yarısına doğru, ızdırab yatağına girdi. Ancak bu sefer ızdırabının yanı sıra bir umudu da vardı.

Ertesi sabah yine öğleye kadar oralarda gezindi. Delikanlı ile görüştü, ama bu görüşme o derece gizli idi ki arada gözler, eller, duyguların tercümanı oluyordu.

Artık tecrübeleri çoğaldı. Geceleri ışık aracılığıyla haberleşme yolunu buldular.

Annesi bir süre hastalandı, bu durum Gülistan için bir çok fırsat yarattı.

Hatta en son defa olmak üzere delikanlıdan mektup aldığında, bir gece fırsat bulurlarsa görüşmeye karar verdiler.

Hakikatte bu karar, Gülistan'ı korkuttu, korkuttu ama, kızın sevincini de kabarttı. Hele böyle bir sevginin vereceği mutluluğun sınırsız olacağını düşündükçe kararından vazgeçmedi.

Görüşmenin karanlık bir gecede olmasını istiyordu.

Aradan on beş gün geçtiği halde bunu gerçekleştirememişti. Bunun için o derece üzülüyordu ki iyiden iyiye zayıflıyordu. Aşka olan eğilimi bir kere bütün iradesini zincirle bağlamış olduğundan, gelecek korkusu asla aklından geçmiyordu.

Zaten yaradılışça alıngan biri olduğu gibi, terbiyesinin bu tarafı da bir az noksan olduğundan, her kararını yerine getirme isteği onda iyice bir saplantı olmuştu.

Ağustosun en sıcak gecelerinden bir gece, buluşmak için uygun bulundu.

Gülistan saat altıya geldiği halde uyumamış idi. Öteki köşkten verilecek işareti bekliyordu. Bu sırada birbiri ardınca üç kibrit çakıldı. Gülistan titredi. Mukavemet edilemez bir sevk gücü onu hemen yerinden kaldırdı, büyük bir dikkatle yürüdü. Bahçeye açılan gizli kapıya indi.

Öyle titriyordu ki hemen düşecek, öyle korkuyordu ki bayılacak gibi oluyordu, ama bir güç onu yeniden kendine getiriyordu.

Kapıdan çıktığı zaman beynine hücum eden kan yavaş yavaş inmeye başladı. Duyduğu heyecanla yüreği hızla çarpıyordu. Elleri buz gibi dondu, göğsü ateşler içinde kaldı.

Gözünü her gün oturduğu kameriyeye çevirmiş idiyse de, gecenin karanlığı her türlü şeyi iyiden iyiye görmesini engelliyordu. Her ağacı o sanarak yürüyordu. Ona birdenbire rastlarsa fazlasıyla korkacağını düşünüyordu.

Görülmek? İşte pek müthiş bir durum! Amma müthiş ha! Gülistan görülürse kiminle görülecek? Sevgilisi ile değil mi? Bunun ne zararı var?

Ahlak bakımından eğitilmiş olmak bütün bu noktalar için istenir. Bir zaman yalnız başına sofaya çıkamayan şu genç hanımdaki cüret, görülüyor ya! Her adımı onu manevi sefalete doğru götürüyor. Yazık ki toplumsal bakımdan eğitilmişlik konusunda pek gafil davrandığı halde, bundan haberdar da değildir ...

Aslında o da bu vaziyeti doğru bulmuyor, ne var ki gidiyordu. Gitmemek, o andaki yaşam neşesini yok edecekti. Ahlaki cehalet, bir andaki zevk ve hazzı koca geleceğe feda ettiriyor.

Bahçenin birinci seddine yaklaştığı anda, geri dönmeyi düşündü, çünkü gerçekten rahatsız oluyordu. Hatta iç muahebesi arasında:

"Ben kime gidiyorum? Ben kiminle görüşeceğim?" diyordu, ama duyduğu zevk ve heyecan bu iki soruya hemen cevap verdi, dedi ki:

"Sen sevdiğine gidiyorsun. Sen sevdiğinle görüşeceksin."

Heves, aldatıcı yüzüyle ona gülümsüyordu. Aşk kılığına girmiş olan geflet, bir kavuşma alemi hazırlıyor, karşı konulmaz bir güç kazanan arzu, onu sürükleyip götürüyordu.

Gülistan, gerçekten düşünceli biriydi. Şimdi düşünceleri düzenli olmadığı için şaşırıyordu. Yanakları ateş içinde olduğu halde bütün vücudu üşüyordu.

Yavaş yavaş yürüyor, gözleriyle karanlığı yarmak istiyordu. Bir kibrit alevi, gelmesi beklenen kimseyi ona gösterdi. Vücudu ateşler içinde kaldı. Büyük bir istekle ilerledi. Kulağına hafif bir ayak patırtısı geldi. Bu sesi büyük bir dikkatle izledi. Bir anda gözüne hareket eden bir gölge çarptı.

İki kolunu o derece bir şiddetle sıktı ki Gülistan kurtulamadı. Arzulu bir nefes yüzüne çarptı. Titreyen bir vücudun sarsmasıyla irkildi. Heyecanla sarsılan duyguların bedenleşmiş şeklinin kendisine sarıldığını sandı.

Boğuk boğuk sesler işitiyordu. Anlayamıyordu. Öyle şaşırmış idi ki, ne olduğunu bilmiyor, mütemadiyen burnuna kadar gelen iç açıcı bir koku hissediyordu. Gözlerine sürünen saçlar, yanaklarına değen küçük küçük kıllar onu da tahrik ediyordu. Delikanlının çarpan kalbi, sol memesi altında hızla vuran kendi kalbine karıştı. Elleri yavaş yavaş kalkarak bir vücuda sarıldı. Kolları arasında bulunan cismi özlemle kokladı. O zaman duyguları gevşedi. Hatta:

"Ah! Ben sizi bu kadar seveceğimi bilmezdim" diyerek duygularım dile getirdi.

Delikanlı bir şey söyleyemiyordu. Yarım saat kadar böyle kaldılar.

Gülistan korku içinde kendisini sıyırdı.

Delikanlıya:

"Yarın akşam" diyerek yavaş yavaş döndü.

İki aşk çılgını, geldikleri yere çekile çekile dönerek yatağa düştüler. Zavallı kız! Değişmişti.

Bu durum düşüncelerine, hareketlerine o derece bir serbestlik verdi ki tarif edilemez. Mesela böyle bir vaziyetten ne türlü bir fenalık gelebileceğini dahi düşünemiyordu. Hatta bunun tekrarı için yollar arıyordu.

Temız ahlaki değerlere zarar veren münasebetsiz sevişmeleri burada muhakeme etmek boşunadır. Yalnız Gülistan'ın gizli duygularını özetlersek, ahlaki terbiyenin eksikliğinden ötürü, ne türlü feci olaylara meydan vereceğini tahmin ile bulabiliriz.

Gülistan, odasına geldiği zaman hala titriyordu. Gönlünde, kalbinde, beyninde, kısacası tüm varlığında bir değişimin ortaya çıktığını anlıyordu.

Bu değişim onda en tehlikeli bir namus düşüncesi yarattı. O gece, o kucaklaşmadan duyduğu gizli zevk bütün saflığını yok etti. Şu anda duyduğu şeyler arasında, hepten kendisinden geçmiş idi. Delikanlıdan kendisine geçen arzunun şiddeti, ahlaki bağları müthiş sarsıntılarla parçalayıp kopardı.

Düşüncesi, bu buluşmaların devam etmesi halinde tadılacak zevkin derinleştirilmesi yolunda idi.

Duyguların karşılıklı olması hususuna o derece önem veriyordu ki, aldatılmış olsa bile bu olanlardan memnun görünüyordu. Düşüncesinin tuhaflığını belirtmek üzere şunu da söyleyelim ki:

"Bencillik insanın ikinci tabiyatıdır, bencil olmayan, yaşamın tadını bilemez" diyordu, ama şahsi namusunu da korumak istiyordu.

Uykusu bir takım çırpınmalarla, sıçramalarla geçti. Sabah olduğu zaman akşamki olayın verdiği yorgunluğu iyice

hissetmekteydi. İçinde uyanan ve sebebi belli olmayan bir korkuyla kalktı, aynanın karşısına geçti, her tarafına baktı. Bu bakışta bir tür gurur havası dahi seziliyordu. Gözlerinde tuhaf bir neşe parıltısı ortaya çıktı. Kalbi yarı yarıya da olsa avunmuş, sıkıntısını unutmuştu, ama gizli bir ızdırap duyuyordu.

Gülistan, bu ızdırabın sebebini aradığı halde bulamıyordu. İçinde birbirine karşıt iki his var idi. Bunlardan biri, sevme konusunda gösterdiği şiddeti takdir ediyor, öteki ise onu tehdit ediyordu.

Bu sebeple duyguları karmakarışık olmuştu.

O geceden sonra, ahlakında o derece bir başıboşluk meydana geldi ki, bu durumu yüzüne dahi yansıyordu.

Gündüzü nasıl geçireceğini düşündü, Manon Lescaue çevirisini okumaya başladı. Genç şövalyenin, sevgilisini izlemede gösterdiği dirayeti olağanüstü buldu. Hele o Amerika alemini, kızın ölüm şeklini, çölün o iki sevdalı vücuda, içinde sonsuza kadar uyuyacakları bir yatak olmasını hüzünlü bir şekilde düşünerek insanın his dünyasına yücelik katan aşk arzusunu takdis etti. Duygularda mükemmelliğin ancak bu arzuya kapılmakla temin edilebileceğini düşündü ve gefletle verdiği bu karar sonucunda arzularına tam bir özgürlük verdi.

Arada sırada annesini yokluyordu. Zavallı kadın, günden güne yattığı döşeği benimsiyor, halinde, sağlığında bir düzelme görülemediğinden, endişesi yavaş yavaş artıyordu. Gülistan annesinin hastalığına ilgisiz kalmıyorsa da, yaşamsal bir tehlike içinde bulunduğuna da bir türlü akıl erdiremiyordu. Ölmek! Ne garip söz!

Annesinin ilacını kaşık ile verirken kadın endişe ile:

"Kızım, pek dalgın görünüyorsun," dedi. Gülistan böyle bir soruyu hiç beklemediğinden şaşırdı, ama birdenbire aklını başına alarak:

"Anneciğim, elbet de dalgın olacağım. Seni hasta görürsem üzülmez miyim?" diye yanıt verdi.

Bu soru ve yanıt, kadının gönlüne bir az su serpti, ancak Gülistan pek endişeli idi, çünkü annesi bunun ardından:

"Bu sene bağ bana yaramadı. Acaba insek mi diye sordu.

Bu soruya yanıt vermek bir az zor göründü. İşi derinleştirmek, bütün bütün annesinin karanını desteklemek olacağından, Gülistan:

"Siz bilirsiniz, ama bağ başka, şehir başka" diyebildi.

Kadın arada sırada dalıyor, Gülistan da gelecekte tadacağı zevkleri hayal etmeye başlıyordu.

Gece karanlığı çökmeye başladığı anda buluşma zamanının yaklaştığını hisseden kız, neşe içinde hayallere dalıyor, herkes yatağında rahatça uyumaya başladığı zaman heyecanının ziyadeleştiğini hissediyordu.

Gece yarısı her şeyi bir karar altına aldığından, kararlaştırılan işaretin verilmesinden sonra her iki taraftan harekete geçildi.

O akşamki kucaklaşma, bir saat kadar sürdü. Kameriye, sarsılan iki vücuda bir sığınak oldu. Duyguların saflığı üzerine sözler edildi, geleceğin güvenliği, şimdinin lezzeti hakkında konuşuldu. Sözler verildi, yeminler edildi.

İkisi de memnun, evlerine döndüler.

Bu buluşmalar, ta eylül ortalarına kadar düzenli olarak devam etti.

Gülistan o derece değişmiş idi ki, konuşmasına bile bir bozulma gelmişti. Annesinin hastalığı da gittikçe ilerlediği gibi, kalbinin ateşi dahi bir yandan kendisini yaktığından, eni konu sararmıştı.

Gündüzleri bütün zamanını annesiyle, geceleri ise bir iki saatini sevgilisiyle geçiriyordu.

Bir akşam, annesi pek baygın göründü, ama Gülistan, ondan daha baygın idi. İki geceden beri istediği o buluşma alemi yapılamamıştı. Saat altıda odasına çekildiği zaman, kararlaştırdıkları o işareti gördü. Büyük bir telaş ve heyecanla yerinden fırladı, bahçeye çıktı.

Hemen, doğrudan doğruya kameriyeye gitti. Bir az sonra kameriyeye biri girdi. Gülistan o anda gelenin kolları arasına atıldı.

Bu kucaklaşma, kendisini pek üzdü, hem o derece üzdü ki, sinirlerine dahi bir gevşeklik verdi. Sıcak sıcak yüzüne değen nefesler onda bir garip his yarattı. Arzuları şiddetli bir taşkınlık içinde dolanarak kendisinden geçer gibi oldu.

Düştüğü kucak fena halde ızdırablara yol açıyordu. Bir sevinç ümidi bütün duygularını dondurduğundan, bir süre sonra varlığının kusursuz belirtilerinden biri yok oldu. Gülistan yarım saat kadar kendine gelemedi.

Yattığı çimen üzerinden doğdugu zaman, kalbinde bir ızdırap, vücudunda bir sızlama duydu. Yıkılmış, bitkin bir halde yürüdü. Hatta gözlerinde damla damla yaşlar birikti. Göğsü sıkıştı. Ağlamak istediği halde ağlayamadı. Beyninde bir belirsizlik, bir donukluk hüküm sürüyordu.

Bir az önce can atarak geldiği o yerden düşünceli düşünceli dönüyor, ne olduğunu bilmediği bir tehdit, korkunç bir utanç hissi içinde odasına geliyordu.

Gelir gelmez yatağa düştü. Uyuyamadı.

İradesini kaybetmiş, dış tesirlere karşı hassasiyetini yitirmiş, bütün organları kaskatı kesilmiş gibi bir baygınlık geçirdi. Dalgınlığı arasında bir kimse:

"Küçük hanım!" diye kapıyı vurdu.

Bunun ardından müthiş bir çığlık evde yankılandı.

Gülistan, korkuyla ve acıyla dolu bir gece geçirdiğini düşünerek karyoladan atladığı anda bayıldı.

Gülistan annesinin ölümünden, o müthiş geceden dokuz ay sonra sevdiği delikanlı ile gerdeğe girdi.

İki aşık, yalının bahçe üzerine bakan odasında dokuz aylık ayrılığın acısını çıkarmak üzere sevişmeye başladılar. Yasemin dalları arasında, ay ışığı altında ve karşılıklı bir sevgi içinde birleşmeyi arzu ettiler.

Gülistan kendisini biraz acı hissederek sundu.

Delikanlı coşkunlukla sevgilisini kucakladı. Bir az sonra korkunç bir öfkeyle kalkarak minder üstünde put gibi donakaldı. Kız da şaşırdı. Bu öfke ne için idi?

Korkunç bir sessizlik, gerdek odasını dehşetler içinde bıraktı. Şevket'in yüzü korkuyla, Gülistan'ın yüzü korkunç bir ızdırab ile sapsarı kesilmiş idi.

Bu sessizlik, acılarla dolu iki kalbi öldürecek derecede tehlikeli idi.

İkisi de müthiş bir hileye kurban olduklarını anladılar. Gülistan boğuk boğuk bir şeyler mırıldandı. Hissettiği kırgınlık duygusu bütün mutluluğunu yok etti.

Dudakları kireç gibi bembeyaz kesildi.

Gözleri kapaklarından dışarıya fırlayarak vücudunu titremeler kapladı.

Aldanmak? İşte yaşam orada sona eriyor. Şevket, bey-

nini yakan ateşten korkuyordu. Alnı harlanmış ateş gibi yanıyor, iri iri gözleriyle Gülistan'ın haline bakıyordu.

Zavallı kız heykel gibi donmuş idi. Şevket duyduğu bir mecburiyet üzerine:

"Ben fena halde aldandım," dedi. Gülistan da titreye titreye:

"Ben de ölümden beter bir ızdırab içinde aldandığımı hissettim" diye yanıt verdi.

İki acılı göz birbirine şaşkınlıkla baktı. Bakışların bu buluşması, saklanan belirsizliği yarı yarıya ifşa etmiş oldu.

Kız, yataktan yavaş yavaş indi. Kapıyı sürgüledi. Ellerini kavuşturarak gencin karşısında durdu. Tavrında hukuki olarak edindiği hakkı talep eden bir insanın kararlılığı görülüyordu.

Delikanlı, kızın bu duruşuna dikkatle baktı, bununla ne demek istediğini sordu.

Gülistan söze başladı:

"Siz annemin öldüğü gece beni kameriyeye çağırmadınız mı? Eylülün on sekizinci gecesi siz köşkten gelerek benimle kameriyede buluşmadınız mı?" dedi.

Şevket, tam bir şaşkınlık içinde başını sallayarak:

"Hayır!" diye cevap verdi.

Gülistan dondu. Bir kaç defa söylemek istediği halde söyleyemedi. Bayılacak derecede benzi uçtu. Gözleri söndü. Sinirleri şiddetle gerildi. Çılgın gibi:

"Hayır mı? Hayır mı? Eyvah!" diye minderin üstüne atıldı.

Şevket eylülün on sekizinci akşamını düşünüyordu. O gece müthiş bir oyunun döndüğünü tahmin ediyordu. Kendi kendisine:

"Bu, Gülistan'ın bir hilesidir. Zaten ben onun cesaretini beğenmemiş idim, ama seviyordum. Kendi aşkımın onda da olduğunu sandım. Şimdi ne yapmalı? diyordu.

"Ne yapmalı?" sorusu, onda bir duraksama yarattı. Daha bunu gidermeden, Gülistan'ın yüzündeki dehşeti gördü. Kız bulunduğu minderden kalkarak:

"Evet. Şimdi beni ne yapmalı, diye düşünüyorsunuz. Buradan çıkar, olan biteni anlatırsınız, ama asaletiniz bu gibi harikulade durumlarda namus ve şerefini sevgilisi uğruna feda etmiş bir kadına acır!" dedi.

Ruhlarında ortaya çıkan bu müthiş değişmenin en büyüğü Gülistan'da görünüyordu. O geceyi düşünüyordu.

Cesaretle bahçenin kapısını açmış, heyecanla, arzuyla bilmediği bir adamın kucağına atılmış, yaşamını sonsuza kadar kirletecek bir leke ile bozmuştu, ama Gülistan'ı asıl üzen, ahlaksızlığından kaynaklanan şeylerdi.

Mektup yazması, onun çağrısını kabul etmesi, çılgınca hareketlerde bulunması. Birer birer aklından geçiyordu, işte onu üzen şeyler, bunlardı.

Bu durum, kızın daha Şevket'i görmeden önceki namuslu halinin timsalleridir.

O zamanlar kalbinde bulunan mutluluğu bir kere hatırlayınca, ahlaki basamaklardan hangisinde bulunduğunu anladı.

Bir sızı bütün vücudunu dolaştı.

Şevket kafasını dolduran düşüncelerden iyice şaşırmıştı. Dıştan pek rahat tavırlı görünüyorsa da iç dünyasında pek düşünceli biri idi. Her şeyi geniş kapsamlı ve derinden düşünmeye yatkın idi.

Gülistan hala şüpheler içinde idi. Yalvarırcasına delikanlının yüzüne bakarak:

"Bey! Allah aşkına! Tereddütün beni öldürüyor. O gece sen gelmedin mi? Ama bu sessizliğin benim aldandığımı gösteriyor. Merhamet et! Hakikati söyle! Ah! Benim deliliğim, çılgınlığım ne idi? Niçin aldandım?" dedi.

Şevket bu olayı çözemiyordu, o geceyi düşünmeye başladı, mümkün değil, hatırlayamıyordu. Sonunda:

"Sizi affetmek, bence pek güçtür, ancak, şimdilik bunu başkalarına duyurmayı uygun görmem." diye cevap verdi. Gülistan baştan ayağa buz kesildi. Kendi kendisine:

"Beni affetmek mi?" diye mırıldandı. Kendisini bilmeyen deliler gibi bakıyor.

Şevket'in gözlerinde gördüğü malubiyetten duyulan ızdırap ifadesini anlamaya çalışıyor, bu sıkıntıdan kurtulup ölmeyi tahayyül ediyordu.

Yaşamda mutluluk aramak ne kadar manasızdır. Bir ızdırap, hem de yaşamı yok eden bir ızdırap!

Gülistan, namusunu nasıl aklayacağını düşündükçe, ölüyordu.

Kendisini öldürmek neye yarar? Onun zaten dünyada bir emeli kalmış ise, o da Şevket'in kendisine olan sevgi dolu yakınlığı idi. Oysa. delikanlı da kendisini namussuz diye değerlendiriyor, artık sevmiyor, nefretle bakıyordu. Bu gibi ızdırapları ne ile yok etmeli? Şüphelerle dolu şu yaşamdan nasıl kurtulmalı?

Delikanlının yüzüne baktıkça korkuyor, ama korkusu arasında bir lütuf ümidinin doğmasını bekliyordu.

Şevket sapsarı olduğu halde ıslak kirpiklerini kaldırarak:

"Gülistan! Beni ne için aldattın? Benim aşkımı heveslerinin oyuncağı mı yapmak istiyordun? Yoksa aşkımdan emin olduğun için, böyle bir kötülüğü kabul edeceğimi mi sandın?" dedi

Zavallı çocuk, ağlıyordu.

Ya Gülistan? Ağlamak bir şey mi? Gözünün önünde gördüğü girdap onu yok etmiyor, ama acılarını tahammül edilemez hale getiriyordu. Geçici mutluluğun ne derece kısa hayallerden oluştuğunu anlayarak, beyin sözlerindeki zalimce anlamı çözmek istiyordu.

Yüzü cinnet belirtileriyle kaplanmış bir halde:

"Bey! Benim ne olduğumu, ne olacağımı iyice göreceksin. Size bir ricada bulunacağım, ben yaşamımla size yar olmak istemem. Ben sizi aldatmam. Hatta aşkınızdan bile şu ana kadar emin değil idim. Siz beni aldattınız. Tanrı adına yemin ederim ki, o geceye kadar ben kimse ile görüşmemiştim. Ah, bu şüphe! Bu tereddüt! Bu ızdırap! Şimdi son nefesini veren birinin, daha doğrusu canını feda eden birinin son sözlerini dinleyin."

Şevket can kulağıyla dinliyordu. Gülistan söylemeye başladı:

"Size yaşamımla yar olmayacağımı anlatmış idim. Bu sözüm yerine getirilecektir, ama merhamet edin. Lütfedin, namussuzluğumu aleme ilan etmeyin. Bu merhameti, birlikte geçen anlarımız üzerine istiyorum. Beni şimdi reddedebilirsiniz, ama namussuz bir kadına acıyınız."

Gülistan ağlıyordu. Büyük bir acıyla devam etti:

"Ya Rab! Kendi kendimi namussuz diye andığımdan dolayı beni affet! Bey! Görmüyor musun, halim de sizi aldatıyor mu? Siz beni artık sevmeyin, ama terk de etmeyin. Ben yavaş yavaş ölürüm. Beni bu odada bırakın. Son nefesime kadar burada oturayım. Sizi asla aldatmadım. Belki aldatıldım. O gece, o müthiş gece, ne kadar karanlık idi. Kameriyeye gelen (kişi) birdenbire sarıldı.

Şevket donmuştu, bu korkunç olaya bir türlü akıl erdiremiyordu. Gülistan'a nefret dolu bir bakışla bakıyor, ama bir acıma hissi o anda kendisini içinde yaşattığı aşka döndürmeye çalışıyordu.

Zihninde dönen düşünce girdabı, zavallıyı fena halde güçsüz kıldığı gibi, gelecekteki yaşamını bile tehdit ettiğinden, Gülistan'ın ne demek istediğini de anlayamıyordu. Durmadan düşünüyordu, ama düşüncesi daha çok yaşamın acımasızlığı hakkında idi.

Gülistan cevap bekledi, ama korkunç bir sükunetten başka bir şeyle karşılaşmadı. Bulunduğu yerden birdenbire kalktı. Şevket'in ayaklarına kapanarak:

"Bir kaç gün bana izin ver. Beni kendi halime bırak. Bu oda bana her türlü ızdırabı çektirmeye uygundur. Sen de böylece benden intikam almış olursun" dedi.

İntikam kelimesi, Şevket'i daldığı endişelerle dolu uykudan uyandırdı. Hatta:

"İntikam mı? Asla! Ben sizden ne türlü intikam alabilirim ki?" diyebildi.

Gülistan böyle güzel bir cevap alınca: "Öldürerek" dedi.

Delikanlı irkildi. Alaylı bir şekilde gülerek:

"Evet, öldürerek. Namusuma sürülen bu leke yetmiyor, bir de katil olayım, öyle mi?" dedi.

Kızın gözleri kanla dolarak kızardı, hızla yığılarak:

"Hayır! Hayır! Ben kendimi öldürürüm" dedi.

Şevket bu sözlerden fena halde etkilendi. Odaya mutluluk içinde girip, üç dört saat sonra oradan büyük ızdıraplar içinde çıkmak onuruna dokunuyordu. Hatta Gülistan'ın sözlerine de inanmamaya başladı.

Sabah güneşinin ışıkları ızdırap, gerdeğini aydınlattığı an, iki kederli bir biri karşısında çılgın bir durumda duruyordu. İkisi de bitkindi.

Kız, o gün akşama kadar sapsarı bir yüzle, düşünceli düşünceli gezindi. Konuştuğu kadınların hepsi onun bu durumuna şaşırdı. Derdini kimseye anlatmadı.

Şevket yalıya gelinceye kadar düşündü.

Cevaplaması gereken sorular vardı. İffetsizliği kabul etmek kendisine pek ağır geldiği gibi, tereddüt ile karar vermek de ızdırap veriyordu. Yoksa aldatılmış mıydı?

Ama Gülistan'ı niçin kabul etmiyordu?

Onun namusu mahvolmuştu. Ne türlü mahvolmuş? Gerçekten o gece başka birisi ile mi görüşmüş? Görüştüğü adamı biliyor muymuş?

Şu son cümle kendisini bütün bütün şaşırttı. Eğer hileye uğramış ise, bu durumda bütün sorumluluk Şevket'e düşüyordu.

Bu manevi mesuliyetten nasıl kurtulmalı? Bu sorunun cevabı verilmeliydi.

Şevket, yalıya geldiği zaman, merdivenlerden gülerek çıktı. Zaten evin sahibi kendi olduğundan merdivende hizmetçiye rast geldi. Sofada Gülistan'ı gördü, o anda üzüntüye kapıldı.

Yirmi dört saatlik ızdırabın korkunç izleri kızın yüzünde görülüyordu.

Sofada dondu kaldı.

Gülistan vicdani malubiyetini yok etmeye çalışarak sönük gözlerle Şevket'e baktı ve:

"Buyrun!" diyebildi.

Hemen odaya kaçarak hüngür hüngür ağlamaya başladı. Şevket yavaş yavaş odaya girdi.

İki kalp o derecede çarpıyordu ki, heyecandan ikisinin de öleceği sanılırdı.

Şevket, Gülistan'ın o kapanık halinde gösterdiği ses, mazlum tavrına dikkat ediyordu. O güzel ense kulaklarına doğru sararmış, boyun damarları epeyce kabarmış idi. Vücudu korkunç titremeler içinde sarsılmakta, yüzünü kapayan elleri, kül gibi beyaz kesilmiş olduğu halde, sinirden sallanmakta idi.

Bir süre durdu. Sertliğinin ve şiddetinin yavaş yavaş azaldığını gösteren bir tavırla:

"Gülistan, acaba ikimiz de aldandık mı?" dedi.

Bu cümle, kızın bütün rahatını yok ederek onu cevap vermeye mecbur etti. Başını çevirdiği zaman Şevket durumundan bütün bütün korktu. Bundan müteessir olan gencin kalbinde hafif bir pişmanlık duygusu doğdu. Gülistan, bütün tereddütleri yok edecek bir kararlılıkla:

"Hayır beyim! Ben aldandım. Siz aldanmadığınızı ispat ediyorsunuz. Ancak, ben sizi aldatmadım," diye cevap verdi.

Şevket, mağlubiyet duygusuyla odasına çekildi, Gülistan'ı yalnız başına bıraktı.

Gülistan çılgın gibi kalkarak minderin üstüne oturdu. Yaşamının geride kalan yıllarını düşünmeye daldı. Düştüğü içinden çıkılması zor durum, ona bin türlü feci görünümler gösteriyordu.

Beyni hep en son hadise ile meşgul oluyordu. İnleyen annesini acılarıyla bıraktıktan sonra odasından gördüğü işaretler üzerine gittiğinde, kendisine sarılan o zalim gölgenin kim olduğunu anlamak istiyordu. Bir kaç dakika süren böyle bir birleşmenin acısıyla ölünceye kadar yaşamanın kendisini ne kadar mutsuz edeceğini düşünüyordu.

Hiç bir anısı yok idi ki, onu dehşet içinde görmesin. Manon Lescaut'yu okuduğunu da hatırladı. Vahşet çölünde hayattan göçen o zevklerinin kurbanı olan sefil kadın kadar düşkün olmadığını düşündü, ama bu düşüncesini alaya alırcasına gülerek:

"Ne kadar aptalca düşünüyorum. O namusunu kaybettiği zaman, benim gibi değil idi. Onu seven, onu takip eden var. Beni seven yok, takip eden var. Takip eden kurtarmıyor, öldürüyor" dedi.

Odasını aydınlatan ay ışığı, hüznünü daha da çoğaltı. Sofaya çıktı, beyin odasına doğru yürüdü. Kapısı zaten aralık olduğundan Şevket'in dalgınca oturduğunu gördü, hemen döndü.

Mağlubiyetin acısı içine çökmüştü, yatağına serildi.

Gülistan artık o yataktan bir daha çıkmadı. Şevket her gün geliyor, çekingen tavırlarla hatrını soruyor ve odasına çekiliyordu.

Zayıf vücudu o dereceye geldi ki, artık konuşamaz oldu.

Gün geçtikçe Şevket'in acıma duyguları artıyordu. Türlü türlü gönül almalarla zavallıyı avutmaya başladı. O avuttukça kızın bakışları değişiyor, ağlamaya başlıyordu. Gençlik duygularının yok olup gittiğini gördükçe hastalanıyordu.

Bir gece Şevket, gözyaşları içinde Gülistan'a sarılmak istedi, ama Gülistan, birdenbire irkilerek:

"Ne yapıyorsunuz?" dedi.

Şevket donup kaldı. Gülistan yine söze başlayarak:

"Siz beni affettiniz, ama ben kendimi affetmedim. Ben size layık değilim. Ömrümde çektiğim bunca acıya vakitsiz bir sevinçle son vermek istemem. Beni mahveden şu felaketi hafifletmeyin. Ben artık ilahi merhamete sığındım" dedi.

Şevket bu sözler üzerine o kadar ağladı, o kadar üzüldü ki Gülistan'ı bile bu ızdırap verici kararından döndürdü.

Şevket hala sevmekte olduğu o vücudu kolları arasına aldı, zayıflığı sebebiyle bu vücudun kemikleri sanki meydana çıkmış sanılacak derecede idi.

Delikanlı üzüntüsünden mahvoldu, kadının vücudunun sıcaklığı onu da yaktı.

Bu olaydan sonra, manevi acılar yavaş yavaş yok olmaya yüz tuttu. Güçlüklere karşı gösterdikleri dayanıklılıktan dolayı iki sevdalı kalp birbirini tebrik ediyorlardı.

Gülistan affedildiğini, Şevket bir haşamı yıkıp yok ettiğini anladı.

Ondan sonra, kendisini ısrarla takip eden hayal, beynine yerleşti. Her düşünceye dalışında, iki varlık görüyordu, biri mazlum, öteki, hakkını isteyen iki varlık.

Şevket, sabahleyin odasından çıkıp da Gülistan'a:

"Sizi çok sevdim," dediğinde, büyük bir pişmanlık duyuyordu.

Oradaki içten konuşma sona erdiği zaman, Gülistan, Şevket'e pek baygın bir halde:

"Benim de sizi ne kadar sevdiğimi bilseniz ... Ama ben, öleceğim" dedi.

Kendisini Şevket'in kollan arasına atarak bir süre durdu. Delikanlı, düşüncelere dalmış bir halde o sevgili bedeni sıkıyordu.

Bir anda, Gülistan'ın kafası Şevket'in omzuna düştü. Delikanlı müthiş bir manzara karşısında kaldı. Bir zaman şaşkın şaşkın baktıktan sonra ruhsuz bir ceset halinde arkası üstü düştü, bayıldı.

Gülistan yaşamının sonuna erişmiş, Şevket de düşüncelerine son vermiş idi.

Ahmet Rasim'in
ŞEHİR MEKTUPLARI
Adlı Eserinden Bölümler

DİLENCİLER

"Malumat", akşamları rıhtımda, birahanelerde keyif çatan, salaşlarda sadesi zehir gibi acı, şekerlisi bulaşık suyu gibi mide bulandırıcı bir tek kahve ile gecelere kadar oturan sahil konuklarının keyfini kaçırdı. Akşamüzeri rıhtımda, oranın gediklileri (hafif kadınları) dolaşmaktadır. Bu piyasa oldukça önemlidir. İçlerinde, arabaya kurulmuş olarak bir kere geçişte avını elde edenlerle, saatlerce yürüyüp etrafa sırıtıp akşamı edenlere varıncaya kadar, hepsi rıhtımın su ve havasından yararlanmakta imişler.

Gedikli dedim de İkdam gazetesinin, Avrupa'daki nüfus artışı hakkında yazdığı fıkrayı hatırladım. Paris'te, bunların epeyce mahsulü varmış. Meğer o meşhur şehirde doğanların yüzde yetmiş biri, gayri meşru çocuklarmış. Bu hâlde, yirmi dokuzu sağlam kalıyor. Şehirde aşağı yukarı iki buçuk milyon nüfus varsa, söylediğim mahsullerin kalabalığını düşünün! İnsana hayret geliyor. Arkadaşımız İkdam'ın "ibret" diye verdiği sonuca, biz de "Sürüsüne bereket!" diyebiliriz.

Galata, Galata! Bu yeri tarif edebilmek ne kadar zordur. Döl bereketinin şehrimizde uğradığı çeşitlilik, çok defa, bu civarın korkunç etkilerinden doğar. İffetli insanlar, oralarda, arabaya, tramvaya binip gitmekten başka bir doğru yol

göremez. Polis, yirmi dört saatin yirmi dördünde de, olay bekleyerek vazife görür. Ahlak bozukluğu adına ne kadar rezillik varsa, her biri için orada örnekler bulunabilir.

Geçen gün, Amerika Tiyatrosu önünde, saatlerce izlenip ibret alınacak bir olaya rastladım. İşin önemini kavramak için, önce Galata sokaklarında esas geçimini külhanbeyliği ile sağlayan sefil kimseleri; ikinci olarak da, "Küplü" denilen berbat meyhaneye devam edenlerden birini düşünün. Leh veya Avusturyalı olduğu anlaşılan iri boylu, kalınca bir ayyaş, sokağın ortasında duruyor.

Başında eski, yırtık silindir şapkalardan biri var. Bu şapka, lekeci dükkânların mosturaları (göstermelik numuneleri) gibi, rengârenk. Tam tepesinde, kâğıttan yapılma bir bayrak dalgalanıp duruyor. Kır saçları uzamış. Kirli alnını, ensesini kaplamış. Burun mosmor, pürtük pürtük. Yüz kırmızı, şişkin. Gözler şaşı olmayıp da bu hâle düşenlerde görülen halde, yani kapakları şiş, pınarları dolgun, bakışlarının yönü az değişmek üzere, daima birbirine zıt. Bıyık, sakal dudakların içe doğru çevrilmesinden dolayı bitişik. Gerdan katmer katmer, çıplak, örtüsüz olan sinesiyle beraber meydanda. Yırtık bir redingot, yırtık bir pantolon, yırtık bir potin. Kollar daima sarkık, parmaklar kaim, pis. Endam öne, sağa, sola, arkaya eğik. Ufak bir çarpmaya dayanamaz, nazik, ayağı takılır takılmaz düşer. Onun için alnında çizikler, yarıklar, yüzünde ezinti belirtileri var. Sırtındaki paltonun eteğine sicim ile koca bir gaz tenekesi takılı. Etrafını beyler almışlar: "Küp! Küüp!" diye bağırıyorlar. Onlar bağırdıkça o da ağza alınmaz küfürler ile karşılık veriyor. Nasıl, bu eğlenceyi beğendiniz mi? Galata'da oynanan, zararsız komedya parçalarındandır.

Bu sarhoş azmanlarının millî terbiye üzerindeki kötü esirleri pek çoktur. Bunlar, gittikleri yerlerde, çirkin hareketleriyle nefret toplasalar bile ibret vermezler. Onu için, görmemek daha iyidir.

"Küplü" ye devam edenler, ara sıra gazinolara, kıraathanelere de girip dilenmektedirler. Kıyafet, tavır, hâl, bakış, duruş birdir. Yalnız içlerinden biri, sadaka verene vermeyene bir eyvallah! çekerek çekiliyor.

Darülaceze'nin açılışından beri, dilenciler arasına düşen kıran, bir süre bizi rahatça gezmeye, konuşmaya kavuşturmuş iken, bugünlerde yine huzursuz olmaktayız Hatta geçenlerde kibar bir aileye mensup olduğu tavırlarından belli olan bir hanımefendiye, Köprü'de sipsivri bir dilenci yaklaşarak tâ Köprünün ortasına varıncaya kadar rahatsız etti. Kadın, bozukluk olmadığını bildirip, gitmesini söyledi ise de, kim dinler? Biçare sıkılır, bozulur. Herif, süreki, omzu başında, elini uzatmış, habire söylenir. Bir hâl ki anlatılmaz. En son, bir çeyrek vererek başından savdı. Ben bu manzara ile meşgul iken, beri taraftan, bir feryattır koptu. Kör bir dilenci kadın bağırıyor. Memurlar, kendisini Darülacezeye götürmek içi araba getirmişler. Kadın, "Gitmem!" diye haykırıyor, çırpınıyor, etrafa saldırıyor. Manzara, büyük ibret verici Hükümet bir kişiyi dilencilik ayıbından, sefaletten kurtarmak için kendisine bir saadet yuvası hazırlamış, davet ediyor. Sefil kadın, bu nimeti nankörce tepiyor. "Dileneceğim!" diyor. Milletin sunduğu merhamete hakaret ediyor.

Bizde dilenciler ayrı bir sınıf meydana getirir. Aralarında meczup, ahmak, budala, kör, topal, sarsak, titrek, sulu, ayyaş bulunduğu gibi "fukara-yı sâbirîn" dediklerimizin, yani muhtaç durumda olduğunu gizli tutup, herkese göstermeyenlerin, biraz meydana çıkmışları da vardır:

Sebilciler; yani hayır için su dağıtanlar, okuya okuya gezenler, santur, ney, kaval, kemence, keman, armonik, saz çalardan bu takımdandır.

Akşamları kaside ve manzumeler okuyarak bir yerde durmayanları, kendilerine daha çok acındırdıklarından çoğunlukla üstleri başları temizcedir. Fakat, evin en çok meşgul bulunduğu bir zamanda kapıyı çalarak rahatsız edenler sevilmiyorlar. Bunlar, arada sırada ayakkabı çalarak da iş görürler.

—İnayet ola! Çalış! diyenlere: "Ben senden, nasihat istemedim, para istedim!" fıkrasına yaklaşanlar pek çoktur. Hatta, geçenlerde biri garip şekilde hale uygun bir laf etti. Para istediği kimse, "Allah versin!" deyince:

—Allah bana vereceğini, sana verdiği paraya kısmet etmiştir, dedi. Bu türlü dilenci hikmetleri, ne kadar ahlak bozucudur...

Köprücüler, (Uzun bir süre galata Köprüsünden geçmek paralı idi. Para toplayan memurlara köprücü denirdi) arada sırada, yine azıtıyorlar. Fakir olup da hatta verecek on parası bulunmayan, hâl ve kıyafetinden iffetli olduğu anlaşılan kadınlara dil uzatıcı muamelede bulunuyorlar. Geçen gün bir köprücünün, siyahi bir kadına söylediği söz o kadar edepsizce idi ki, insan ağzına almaktan utanır. Köprü, hayır işlerinden biri olduğuna göre, ancak parası olanların vermeleri yerinde bir borçtur. Fakat olmayanlar, hükümetin himmetiyle, parasız geçmelidirler.

RENK CÜMBÜŞÜ

Korkumdan, matbaaya gidemiyorum. Birkaç gün süren hastalığımdan dolayı, müdüre bir dilekçe yolladım. Okur okumaz öfkeden ateş kesilmiş ve hemen yerinden kalkarak:

— Bundan büyük kabahat olamaz. Hasta olan mutlaka bir yaramazlık etmiştir. İnsan durup dururken keyifsizlenmez, demiş. Karşısındaki:

— Efendim, soğuk almış, ne yapsın? deyince daha da; çok kızarak:

— Pencereleri kapayıp yatar idi. Hele o matbaaya gelsin de görür, diye cevap vermiş. Bir kere bu hâli düşünün, bir de benim korkumu! Ben çoktan iyi oldum, ama gidemiyorum ki. O Haftalık Malumat'ın seyyar yazan da dayak meselesini yazmış. Artık pusulayı bütün bütün şaşırdım. Ne yapayım! Hiç başka çare yok. Köprüde falan denk gelip şıkça bir temenna ile kusurumu gidermeye çalışmalıyım derken, geçen gün karşı karşıya gelmeyeyim mi? Benim yürekte çarpıntı, müdürde bir hayret!

Tam bir vakar ile hitap ederek ve:

— Bugün mutlaka "mektubunu" yaz, matbaaya yolla şeklinde emir vererek selamsız ayrıldı.

Bende bir sevinç! Durup durup, hani Kadıköy'e işleyen "beş numara"nın istop kumandasını alır almaz çıkardığı "Ooh, Ooh!" ünlemesini tekrar ediyorum. İyi ama ne yazmalı?

İnsan gariptir. Hissine en çok etki eden şeyleri dimağında tekrar eder. Benim de dimağımda boyuna renk, renk sedaları dönüyor. Tabiri caizse, dimağım "renkli bir velvele" içinde bulunuyordu.

Bu etki ile yürürken, köprünün üzerinde bir kalabalık peyda oldu. Bir taraftan Ada, Kadıköy, Üsküdar vapurları; öbür yandan Anadolu, Rumeli kıyılarına işleyenler, iskelelerden topladıkları halkı boşaltıyorlarmış. Tam vakti! Hem de bundan daha uygun zaman olamaz. Şu renk kelimesini derinleştireyim dedim.

Gözlerim, birdenbire narçiçeği fesli, kahverengi pakolu, beyaz yelekli, Bismark pantolonlu, krem eldivenli, cam göbeğinin koyusu, üstü laden benekli boyun bağlı bir efendinin üstünde durdu. İskarpinleri ne renktedir, diye bakayım derken, bir çift kolla, atlı bir araba engel oldu. İspir; kır bıyıklı, devetüyünün açığı kostümde "Varda!" deyip duruyor. Bir madam, fakat şık. Başındaki şapkaya bizim bahçenin çiçeklerini yığsanız yine de az gelir. Gülkurusu renginde kartopu gibi iki çiçek, arasından parlak, koyu eflatuni bir tüy ile iki tarafından al ebrulu, dalgalı renkli, iki tüy daha. Şapka kenarının biraz yukarısında bir sıra vişne çürüğünü andırır, gelincik alına benzer leylaki çiçekler var. Beyazı çok, siyahı az bir tül. Ondan sonra galibardanın açığı, bombeli, gerdan tarafından rüzgâr ile kabarık ceketimsi bir şey. Yenlerinde horoz ibiğinin açığı dentelalar, belde tokalı, siyah İngiliz kemeri, pişmiş ayva bir jüpon, ayaklarda bal rengi bir iskarpin.

Onun da ne türlü çorap giydiğini göreyim diye, baldırlarına doğru bakarken, tüyler ürpertici bir feryat beni titretti. Küçük bir çocuk. Zavallı yavrunun mini mini ayağı deliklerden birine girmiş. Denize düşeceğim korkusu ile tir tir titriyor.

Büyük annesi olacak, ihtiyar bir kadın, güvezimsi feraceli (mor renge yakın üstlük), mangal kapağı yaşmaklı, eski usulde yapılmış rugandan yarım potin, elinde tarçını bir şemsiye var Derhâl koştum. Gürbüz bir çocuk. "Korkma oğlum!" falan diyerek kurtardım, Aldığım duanın haddi hesabı yok Ben bu hizmeti bitirdiğim sırada, karşı taraftan da beş altı tanesi geçiyordu:

Aman ne çarşaflar! İnsan seyretmeye doyamıyordu Elektrik alevi, yanar döner, akşam güneşi, parlak nefti... Bu rengârenk latiflik, işve ve naz artıran sekişlerle geçip giderken bir ses daha peyda oldu. Kar gibi beyaz bir yeldirmeye bürünmüş olan bir siyah kadın, bir şeyler söylüyor. Dikkat ettim; şemsiyesinin ucu yine o deliklerden birine girip kırılmış. O kuzguni çehrenin üzerindeki parlak gözler, habire, dövecek bir adam arıyor.

Artık, o çarşafların rengini sormayın! Geçen yıldan kalma moda ürünü olan kâh ördek başı, kâh kumru göğsü, kâh sincabi, kâh yanık al, menekşe moruyla karışık ipek dallı, şeftali çiçeği rengi üzerine, serpik sırma rengini andırır işlemeli, modaya uyma derecesi, sahibi olan hanımın bu yadigâra rağbeti ölçüsüne uyarak: fes rengi, samani, fındıki, nohudi, mavi, tahini, mor, lacivert, al, kanarya sarısı, zeytuni, şarabi, deniz rengi, şeker rengi, ekşi karadut, tozpembesi, bunların açığı, koyusu karmaşık olarak... Komik İngiliz'in "karnaval âlemi" ne benzetmekte haklı olduğu örtülü, açık binlerce vücut, gözümün önünden geçiyordu.

Arada, doru ata binmiş birisi; ak saçlı, bitkin bir ihtiyar; bakla kırı, yağız, demir kırı beygirler; boz bir merkep; alaca entarili biri; abraş (alaca benekli) bir hayvan; vapur dumanı gözlüklü bir sakat; maun boyalı bir çerçeve; kırçıl bir gazete dağıtıcısı; güvem gözlü bir kız çocuğu; havai kâğıda sardığı paketini koltuğunda tutan bir ağa; lepiska, kumral, siyah saçlı madamalar; tirşeye çalar renkte bir ser ve sandık, esmer, beyaz, siyah buğdayı, keşmirî insanlar; pembe feraceli bir hanım. Velhasıl, renklerin derece derece çeşitlenişini gösteren bir manzara ki bunu her yerde görmek nasip olmaz.

Köprü üzerindeki Rumeli ve Anadolu kıraathaneleri şu mevsimde o kadar serin oluyor ki insan saatlerce çıkmak istemiyor. Temizlik, bakım ve hizmet son derecede olduğundan, şehrimizde bir benzerine rastlamak zorcadır. Fakat eski köprü ile yeni köprüyü birbirine bağlayan geçitlerin merdiven yerleri, pek çok tehlikeli, demirleri kopmuş, kırılmış olduğundan insan, inerken biraz sendeleyecek olursa, denize yahut dubaların üzerine düşecek.

Beni köprücülere kim haber vermiş? Gelip geçerken, birbirilerine gösteriyorlar. Eleştirilerimize kulak verilmiş ve tembih edilmiş olmalı ki, bu günlerde o biçimsiz hâller görülmüyor. Hatta, para vermeyenlere bir kere hatırlatıyorlar. Galiba, bu hatırlatma da dalgınlıktan uyarmak için olsa gerek.

YEMEK LİSTESİ

"Baba Yaver'e" dédieé

(Baba Yaver, Ahmet Rasim'in Şehir Mektupları adlı eserinde çokça geçen, midesine düşkün ve obur olarak tanıttığı bir arkadaşı. Dédieé: Fransızca ithaf olunur.)

Geçenlerde, aziz ahbaplardan biri işkembe ve işkembecilere özel makale hakkında dolaşan bahislere dalarak Galata lokantalarının gündelik yemekleri üzerin araştırmalar yapmaya başlamış ve bu konuda ele geçirdiği listeyi ben âcizlerine yollamış olmayla, ilişikte ve açıkça, midesine düşkün efendimizin huzurlarına, takdim kılındı,

— Çorba —

Kokulu işkembe çorbası

— Etliler ve Balıklar —

Paçavra haşlaması, kılıç kebabı, kalkan kebabı, şiş kebabı, süngü kebabı, çoban kebabı, keçi kebabı, orman ke-

babı, kuzu başı, hafta başı, fileto pane, ben kül oldum yâne yâne, beyin tavası, ton ton havası, kuzu fırında, omlet dö jarden, kotlet dö eski saten, kızartma, sarartma morartma. Okmeydanı mektupçusu bize bu kadar sarma pantolon paçası. Kuşdili, Et Meydanı, Taş Kasap (hep bir hesap), yahni kapan, acemaşiran, Salma Tomruk.

— *Sebzeler* —

Semizotu bastı; aftos suratı astı, tramvay silkmesi, zeytinyağlı çınar dolması, Yeni Bahçe, Bostancı.

— *Hamur işi* —

Aside ma'kaside mantarlı pilav, kantarlı çilav, Un Kapanı, altı kere altı, Asma Altı,.Yel Değirmeni, Bulgurlu, pencere gözlemesi, segah maya.

—*Tatlılar* —

Kaymaklı tulumba tatlısı, hortumun iki katlısı, balcı kızı (daha tatlı), dilber dudağı, saba buselik, sütlaç, ağzını aç.

— *Tencere dışında bulunanlardan: salata* —

Limoncu küfesi, Balık Pazarı muhtırası, Sirkeci büfesi (kadehi kuruşa)

— *Meyveler* —

Top atan, Dekadan, adam aman ne derde? (ne sevdaya uğradı garip başım, ne derde!) şeftali sokağı, incir köyü, Fıstıklı, Fındıklı, Bağlar Başı, Narlı Kapı.

— *İçkiler* —

Ördek rakısı, pehlivan yakısı (Doktorların önerisine göre eczanelerden veriliyor), züğürtler şampanyası, Terkos kumpanyası, vay - vaylı çay, Kızılırmak, Zincirlikuyu.

İLAÇLAR

Taze Haber:

Cinasa ve cinas düşürmeye eğilim ve arzuları ile tanınmış olan (Eskiler alaayiim!) tacirlerinin, bundan böyle (Eskiler sataliim!) adıyla anonim bir şirket kurmaya karar verdikleri ve durumu İştayn, Mayer, Viktor, Tiring (dönemin ünlü konfeksiyon mağazaları) mağazaları ile bütün yeni edebiyatçılara haber verdikleri işitilmiştir. Heveskârlar, sokağa çıkmayın!

Tribuna gazetesi, yazmış olduğu son bir makalede İtalyalı meşhur filozof Viko'nun yüksek bilgili görüşlerinde, "gelişimin şeklini" helezoni olmak üzere nitelemiş bulunması dolayısıyla, yeni edebiyatçılarımızın dahi o yola giderek, fakat daha gümüşi olmasına dikkat ederek bir şekil vücuda getirmeye çalıştıklarını belirtiyor.

"Derdine deva bulamayanlara!" başlığı ile gazeteler ilan veren doktor ile yarışmak üzere meşhur Kadıköylı Kambur Terzi, matbaamıza gelerek eski akçe hesabiyle yüz dirheme dinleyeceğini söylüyor. Ok Meydanı mektupçuları, hazır olun!

Eczanelerde "pehlivan yakısı" nın her isteyene verilemeyeceği ve öteki berikinin hekimlik işlere karışamayacağı hususunda doktorların ileriye sürdükleri düşüncenin sebeplerini aramaya kalkışan bir zat, sonunda, işin içinden çıkabilmiştir. Bilindiği gibi, yiğit lakabı ile anılır!

Hazımsızlık, iştahsızlık, kan kuvvetsizliği, kalp rahatsızlığı gibi hastalıkları (hayret edilecek bir hızla) yok eden "Fosfodin" adlı ilacın, zaman aşımı ile ihtiyarlayarak, günde iki mil yol alabilmekte olduğu Eczahane-i Türkiyye'nin geçenlerde attığı perakende hesaplardan anlaşılmakta imiş.

Malum, nezlenin her iki cinsi de geçicidir. Söylenene bakılırsa, geçmemesini isteyenler, Portakalis şurubundan içerlerse kanları tepelerine fırlayarak başarılı oluyorlarmış. Doğrusu, yanlışı rivayet edenin üzerine olsun.

Reji (Tekel'in o dönemdeki adı) idaresi, son zamanlarda, '"Bafra" tütünleri hakkındaki tutumunu değiştirmiştir. Adı geçen idare, bu tütün paketlerinin yaldızı olduğu gibi kalmak ve yirmi beş gramdan beş gramı çıkarılıp azaltılmak şartıyla, her birini iki kuruşa satmaktadır. Tütün fiyatını indirmiyor, diye Reji'den şikâyet edenler gözlerini dört açsınlar!

Sahne-i Âlemde yer yer göze çarpan tabii garipliklerden olarak, bir tiyatroda, oyun oynandığı sırada bir demet "menekşe" peyda olarak, koklayanların burnunu düşürdüğü haber veriliyor. Acaba ben de koklayayım mı dersiniz? Ne dersiniz?

"Veresiye içenler, iki defa sarhoş olurlar" gerçeğine dayanarak, şöhretli ayyaşlardan Bekri Mustafa'nın bin bu kadar sene yaşamış olduğunu Yeni Takvim yazıyor.

Bütün yeni şairlerin bir araya gelerek; kar yağdı, kar bastı, kar topu, karlı dağı ben aştım geldim, kar gibi beyaz, karfiçe, karlık, kartal, karga başlıkları ile manzumeler yazacağı duyulduğundan, Baba Yaver'in kar helvasından feragat ettiği söyleniyor.

AŞK

Aşka dair...

Malum, aşk ve muhabbet su götürür şeylerden değildir. İnsan bir kere fitili aldı mı, idare kandili gibi, sabahlara kadar yanar tutuşur. Hani, bekçinin biri bir eve girmiş; oda, sopası dizinde, muhabbete dalmış da kadının kocası gelir gelmez yüke tıkılmış. Bir esnemiş, bir daha esnemiş, dalar dalmaz rüyasında nöbetçi gelmiş, "Evde yangın var!" diye bağırarak bütün mahalleliyi ayağa kaldırmış, diye bir öykü yok mu? İşte insan, o öyküdeki bekçi gibi, bangır bangır ünler. Fakat, herkese, rüyada nöbetçi gelmez. Herkesin sevdası da bir olmaz. Kimisi, içinden yanar da belli etmez. Yalnız, aşkın can yakıcı alevini sevgilisine "ah!" şeklinde gösterir. Yahut, gözlerimle görüp neşelendiğim şöyle bir mektup ile anlatmaya çalışır:

"Sevgili cananım,

Beni sönmez ateşlere yakan baştan çıkarıcı gözlerini görmeyeli, kalbim cehennem alevleriyle harap oldu. Yanıyorum. O günden beri yanıyorum. Hatırında mı? O gece ben sana kömürlükte aşkımı ilan ederken, bekçi "Yangın

vaar!" diye bağırmıştı da, sen "Acaba nerede, diye kulak verir vermez, ellerini sine-i sad pareme götürerek yavaşça:

Burada! demiş idim. İşte, gönül evimde o gece başlayan ateş henüz sönmedi ve sönmeyecek de... Bu ateş ile ben kabre girersem bilirim ki

Dûzah tutuşur şûle-i âh-ı elemimden

(Ateş ile ben mezara girersem, acımın alevinden cehennemin tutuşacağını biliyorum. Anlamında bir beyit.)"

Mektup hoş, değil mi? Ancak belaya bakın ki sevgili, bu mektubun içindeki şairane, yakıcı nükteleri ciddi zannederek, bir "ah" çekerse evi, kömürlüğü ateşe verir korkusu ile biçareyi bir daha kabul etmemiş! Bence de, sevgili haklıdır. Fakat ben o ateş gönüllüyü ele geçirirsem, matbaadaki hususi hücreme hapsedeceğim. Çünkü, mangal bile yakılamadığı için, zemheri zürefası (Evvelden zengin olup da sonra darlığa düşen ve kışın yaz giysisi giyenler) gibi, tir tir titriyordum. O bana derdini yanar, ben de dinler ısınırım.

Çokca çakırkeyf olmayı âdet edinen zamane ayyaşlarından biri, geçen gecelerde düşe kalka evine giderken yolda sızacağını nasılsa kestirmiş; fakat ortalığın çamur olması sebebiyle derdine bir çare bulmayı da kurarak genişçe halkalı bir evin kapısına kolunu geçirip ayakta uyumaya başlamış iken, o aralık evin sahibi dışarıya çıkmak için kanadı hızla çeker. Hâlbuki kanat içeri doğru bükülünce uyuyanın kolu acır, kendini kurtarmak için o da asılır. O açar, bu kapar. Uzun süre devam eden bu çekişme, en sonra, sarhoşun çamurlar üzerinde şükür secdesine kapanması, ev sahibinin de kol demirini kapı ardına tam süratle yerleştirmesi feryat figan sona erer.

Al tavanlı yüksek evde
Gelin mi oldun, gelin mi oldun?
Evvel sen benim idin,
Şimdi ellerin mi oldun?

manzumesinde vezin ve kafiye olmadığını iddia edenlerin:

Boynuma kabak takarım,
Hovardayı gözünden çakarım.
A dinga dinga din kabak
.....sevdiği kıza bak.

şarkısındaki kafiyelerin tunç kafiye olduğuna karar verdiklerini Karşı gazeteleri (Beyoğlu gazeteleri) yazıyorlar.

Çok fazla içip durmaktan dilaltı olan biri, (Çok alkol almaktan, dil altındaki iki bezenin şişmesi hastalığı) geçen kandil gecesi fitil gibi dolaşmakta iken düşüp de çürük kellesinde kaldırım çiçekleri peyda olunca, zariflerden biri, aşağıdaki beyiti okuyarak o kişiye vermiştir:

Kandil günü gökkandil olup gezme sokakta,
Bayram günü meyhanede yat, kalma konakta.

Bilgi:

— Pek iyi ama Ramazanda ne yapsın?

Mektupçu:

— Geçmiş gecelere mahsup ederek akşamdan ayılmaya gayret etsin.

ARABACILAR

"Havadis-i belediyye" terkibini kabul eder misiniz? Bu yeni tabir, âdeta, "havadis-i medeniyye" türündendir. Birbirine pek fazla yakındır. "Havadis-i medeniyye" sütunu altında bulunan fıkralar yeni icatlardan, bilime ve fenne dair önemli keşiflerden, sanayiye ait reformlardan ve düzenlemelerden ve buna benzer şeylerden bahsettiği gibi, "Havadis-i belediyye" dahi yalnız bizim şehirde icat edilen şeylerden dem vuracaktır. Bu hafta içinde Havadis-i belediyye'ye dâir kulağıma gelen önemli haberleri, itibarlı Malumat gazetesine ulaştırıyorum.

Bakırköy'de oturmakta olduğum için, oranın belediye durumunu oldukça bilirim. Eski müdür, bin zahmet, bin sıkıntı çekerek, orada bir "bahçe" yaptı. Bahçede ağaçlar, çiçekler yetişti, otlar, çimenler çıktı, "lâk" dedikleri bizim büyük havuzlardan bir tane yapıldı. Su verecek makinesi yerli yerine konuldu. Kadınlara, erkeklere özel yerler ayrıldı. En son, buraya bir kiracı bulma meselesi çıktı. Kiracı bulundu. Onlarca "eksiltme kaimesi" denilen kâğıt çıkarıldı, karşılıklı imzalar atıldı. Fakat, bir sorun askıda kaldı:

Biraya izin verelim mi, vermeyelim mi? İki komşu:

— Hayır olmaz! der. Zabıta:

— Bizce bir sorun yoktur, diye cevap verir.

Bahçe, kahve ile işlemez. Tekrar belediyeye başvuruluyor. "Bir şeye benzetiriz!" cevabı veriliyor. Nasıl?

Kadıköy Belediyesi de, Haydar Paşa Rıhtımı'nı doldurmak için, önüne gelen yere toprak yığmaktadır. Pekâlâ. Fakat yerler çok yufka olduğu için, geçen gün bağ arabalarından birine binmiş olan bir familya (aile) halkı, arabanın dolan yerlerden birine batıp devrilmesi sebebiyle, az çok hırpalanıp yaralandılar. Hanımlarla araba güç hâlle kurtuldü. Sanırım ki, biraz dikkat, epeyce büyük kazaları savuşturur.

Sırası gelmişken, belediye dairelerine birer ricada bulunayım: Bizim arabacılarımızın hâlini kendileri bizden daha iyi bilirler. Bir kere daha tembih edilemez mi ki, bu adamlar, iradenin dizginini her yerde beygirlerin çenelerine bırakmasınlar. Bahçekapı'dan Köprü ye gitmek kadar, şehrimizde tehlike atlatacak bir yer daha düşünülemez. Ya, Köprü başında? Maazallah! Zaman oluyor halk, kaçacak yer diye, birbiri üzerine çıkıyor. Üstü başı temiz bir zat görmesinler, yirmi tane araba birdenbire hareket ederek bu işler için zaten dar olan o meydanı kaplıyorlar. Geçen gün, iki kadın ile üç yavru bunların arasında birbirini kaybettiler. Çocuklar, "Anne! Abla!" diye bağrışır. Kadınlar, "Kızım! Oğlum! Kardeşim!" diye haykırırlar. Fakat kim dinler! Sürücüler, yine; "Beyefendi! Küçük bey! Gözlüklü efendi! Paşa baba! Hanımefendi! Küçükhanım! diye feryada devam ettiler. Kadınlar, çocuklar zorlukla kavuştular. Üç dakikada bir hasret ki anlatılamaz.

Hatırda mıdır? Şehri güzelleştirmek amacıyla, arabacıların tek çeşit elbise giymeye mecbur edilecekle söylendi idi. Bu fikir yerine getirilseydi ne kadar şık olurdu. Eğer buna himmet edilir ve kamçıların ipleri de küçültülürse, belediye adına gerçekten hizmet edilmiş olur.

- SON -

Ahmet Rasim

1864'te İstanbul'da Fatih'in Sarıgüzel mahallesinde dünyaya geldi. 1875 yılında başladığı Darüşşafaka'da edebiyatla tanıştı. Bu okulda bestekâr Mehmet Zekai Dede'den müzik dersleri de aldı. Kendi çabasıyla Fransızca öğrendi. Eğitimini 1883 yılında birincilikle bitirdi.

Hayatını yazar olarak kazanmak isteyen Ahmet Rasim'in ilk yazısı Ahmet Mithat Efendi'nin Tercüman-ı Hakikat gazetesinde yayımlandı. Bir süre Mekteb-i Behrami adlı okulda ve Komonto Musevi okulunda öğretmenlik yaptı. Ahmet Mithat'tan gördüğü teşvik sayesinde 1885'ten sonra kendisini tamamen gazeteciliğe verdi.

Yayın hayatına 1891'de başlayan Servet-i Fünun dergisinde fen konularındaki yazılarının yanında, tefrik halinde romanlarını da çıkarma imkanı buldu. Leyal-i Izdırap, Meşak-ı Hayat ve Afife burada yayınlandı. 1908'de Hüseyin Rahmi ile birlikte 37 sayı süren "Boşboğaz ile Güllâbi" adlı bir mizah gazetesi çıkardı.

Menâkıb-ı İslâm adlı kitabı dolayısıyla II. Abdülhamit'ten Mecîdî nişanı aldı. Şiir, hikaye ve roman alanlarında eserler verdiyse de onu günümüze ulaştıran "Şehir Mektupları", "Eşkâl-i Zaman", "Cidd-ü Mizah", "Gülüp Ağladıklarım" gibi inceleme, araştırma ve gözleme dayanan yazıları oldu.

9 786054 406623

Yayıncılık

Ahmet Rasim

1864'te İstanbul'da Fatih'in Sarıgüzel mahallesinde dünyaya geldi. 1875 yılında başladığı Darüşşafaka'da edebiyatla tanıştı. Bu okulda bestekâr Mehmet Zekai Dede'den müzik dersleri de aldı. Kendi çabasıyla Fransızca öğrendi. Eğitimini 1884 yılında bu okulda bitirdi.

Hayatını yazar olarak kazanmak isteyen Ahmet Rasim'in ilk yazısı Ahmet Mithat Efendi'nin Tercüman-ı Hakikat gazetesinde yayımlandı. Bir süre Mekteb-i Behrami adlı okulda ve Komanto Musevi okulunda öğretmenlik yaptı. Ahmet Mithat'tan gördüğü teşvik sayesinde 1885'ten sonra kendisini tamamen gazeteciliğe verdi.

Yayın hayatına 1891'de başlayan Servet-i Fünun dergisinde fen konularındaki yazılarının yanında, tefrik halinde romanlarını da çıkarma imkanı buldu. Leyal-i Izdırap, Meşak-ı Hayat ve Ahz-ı Bahş burada yayınlandı. 1908'de Hüseyin Rahmi ile birlikte 3 sayı süren "Boşboğaz ile Güllâbi" adlı bir mizah gazetesi çıkardı.

Menâkıb-ı İslâm adlı kitabı dolayısıyla II. Abdülhamit'ten Mecidi nişanı aldı. Şiir, hikaye ve roman alanlarında eserler verdiyse de onu günümüze ulaştıran "Şehir Mektupları", "Eşkal-i Zaman", "Cild-ül Mizah", "Gülüp Ağladıklarım" gibi inceleme-araştırma ve gezilere dayanan yazıları oldu.

9 786054 406623

Yayıncılık

Leyal-i Izdırab Ahmet Haşim

Leyâl-i Izdırâb

Ahmet Râsim

EN ÇOK OKUNAN TÜRK VE ŞARK KLASİKLERİ

Yayıncılık